

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Vliv internetu a sociálních sítí na oblast komunikace a vytváření
mezilidských vztahů u dětí a mládeže

Šárka Hauptová

Diplomová práce

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Šárka Hauptová**
Osobní číslo: **H17356**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Resocializační pedagogika**
Název tématu: **Vliv internetu a sociálních sítí na oblast komunikace
a vytváření mezilidských vztahů u dětí a mládeže**
Zadávající katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová práce na téma Vliv internetu a sociálních sítí na oblast komunikace a vytváření mezilidských vztahů u dětí a mládeže bude zaměřena na pozitivní a negativní vlivy působící na osobnost dětí a mladých lidí plynoucí v důsledku užívání služeb internetu a sociálních sítí. Teoretická část bude shrnovat dostupné poznatky v oblasti informačních technologií, internetu, sociálních sítí a specifických rysů virtuálního světa. Svoji pozornost budu zaměřovat především na pozitivní a negativní jevy ovlivňující způsoby komunikace a vytváření mezilidských vztahů mezi dětmi a mladými lidmi v rodinném a školním prostředí v důsledku působení internetu a sociálních sítí mající vliv na děti a mládež. V neposlední řadě se budu zabývat otázkami bezpečného pohybu dítěte/mladistvého v on-line prostředí. V praktické části sleduji důležitost postavení internetu a sociálních sítí v životě dítěte/mladistvého a to v rodinném i školním prostředí. Dále zjišťuji, k jakým účelům jej používají, jaké je doprovázející emoce v důsledku jejich užívání, kolik svého denního času s nimi stráví, zda se v jejich životě vyskytly možné komplikace spojené s užíváním těchto služeb, které jim virtuální svět poskytuje. Nepostradatelnou složkou je vnímání bezpečnosti v on-line prostředí, proto se jí věnuji v konečné části výzkumu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

JIRÁK, J., Köpplová, B. (2003). Média a společnost.

MUSIL, J. (2010). Sociální a mediální komunikace.

SOUDKOVÁ, M. (2006). O zdravých vztazích mezi lidmi: přátelství a manželství.

SPITZER, M. (2014). Digitální demence: Jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum.

ŠMAHEL, D. (2002). Adolescenti a Internet: identita, vztahy, komunikace.

LORENTZ, P., ŠMAHEL D., METYKOVÁ M. a WRIGHT M. F. (2015).

Living in the digital age: self-presentation, networking, playing and participating in politics.

TAPLIN, J. T. (2017). Move fast and break things: how Facebook, Google and Amazon have cornered culture and what it means for all of us. New York: Macmillan,

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Marcela Ehlová, Ph.D.

Katedra věd o výchově

Datum zadání diplomové práce:

31. března 2018

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2019

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 27. listopadu 2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 3. 2019

Šárka Hauptová

Poděkování

Ráda bych věnovala poděkování paní PhDr. Marcele Ehlové PhD. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a za pomoc při vypracování diplomové práce. Také bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří se ochotně podíleli na mém výzkumu.

ANOTACE

Diplomová práce na téma **Vliv internetu a sociálních sítí na oblast komunikace a vytváření mezilidských vztahů u dětí a mládeže** bude zaměřena na pozitivní a negativní vlivy působící na osobnost dětí a mladých lidí v důsledku užívání služeb internetu a sociálních sítí. Teoretická část bude shrnovat dostupné poznatky v oblasti informačních a komunikačních technologií, internetu, sociálních sítí a specifických rysů virtuálního světa. Svoji pozornost budu zaměřovat především na pozitivní a negativní jevy ovlivňující způsoby komunikace a vytváření mezilidských vztahů mezi dětmi a mladými lidmi v rodinném a školním prostředí v důsledku působení internetu a sociálních sítí majících vliv na děti a mládež. V neposlední řadě se budu zabývat otázkami bezpečného pohybu dítěte/mladistvého v on-line prostředí. V praktické části sleduji důležitost postavení internetu a sociálních sítí v životě dítěte/mladistvého, a to v rodinném i školním prostředí. Dále zjišťuji, k jakým účelům jej používají, jaké je doprovázejí emoce v důsledku jejich užívání, kolik svého denního času s nimi stráví, zda se v jejich životě vyskytly možné problémy spojené s užíváním služeb, které jim virtuální svět poskytuje. Nepostradatelnou složkou je vnímání bezpečnosti v on-line prostředí, proto se jí věnuji v konečné části výzkumu.

KLÍČOVÁ SLOVA

dítě, mládež, škola, rodina, internet, sociální síť, virtuální svět, reálné prostředí, komunikace, mezilidské vztahy

TITLE

The influence of the internet and social networks on communication and creation of interpersonal relations in children and adolescents

The thesis on „The influence of the internet and social networks on communication and creation of interpersonal relations in children and adolescents“ will focus on the positive and negative effects on the personality of children and young people resulting from using internet and social networks. The theoretical part will summarize available knowledge of information and communication technologies, internet, social networks and specific features of the virtual world. I will focus mainly on positive and negative phenomena affecting the ways of communication and creation of interpersonal relationships between children and young people in the family and school environment

as a consequence of effect of the internet and social networks, which has influence on children and adolescents. Finally I will deal with issues of safe movement of child/adolescent in the online environment. In the practical part I will monitor the importance of the position of the internet and social networks in life of child/adolescent in the family and school environment. Further I will find out for what purposes they use them, which emoticons accompany them as a result of their using, how much of their daily time they spend with them, whether there were any possible complications in their lives as associated with using of these services, which are provided by the virtual world. An indispensable part is the perception of safety in the online environment, therefore I will deal with it at the end of the research.

KEY WORDS

child, youth, school, family, internet, social networks, virtual world, real environment, communication, interpersonal relationships

Obsah

ÚVOD.....	13
1 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE	15
1.1 Technologická zařízení	15
1.2 Vymezení počítače a krátká historie jeho vývoje na našem území.....	16
1.3 Internet – fenomén 20. a 21. století.....	17
1.3.1 Pozitivní znaky internetu.....	17
1.3.2 Negativní znaky internetu.....	18
1.3.3 Riziková komunikace	18
1.3.4 Osobní údaje na internetu	19
1.3.5 Kyberšikana a další útoky v prostředí internetu	19
1.3.6 Tělesné a psychické následky.....	20
1.3.7 Závislost na internetu	20
1.4 Mobilní zařízení aneb nové médium.....	20
1.5 Sociální sítě	21
1.5.1 Aktuálně nejpopulárnější druhy sociálních sítí	21
1.5.2 Facebook.....	21
1.5.3 Instagram	22
1.5.4 Twitter	22
1.5.5 Snapchat	22
1.5.6 WhatsApp.....	23
1.5.7 Pozitivní znaky sociálních sítí	23
1.5.8 Negativní znaky sociálních sítí.....	23
2 PŘÍSTUP RODINY A ŠKOLY K MODERNÍM TECHNOLOGIÍM	25
2.1 Moderní technologie v rodině a mediální výchova.....	25
2.2 Mediální gramotnost rodičů	25
2.3 Technologická zařízení v procesu vzdělávání.....	26
2.3.1 Elektronické učení	26
2.3.2 E-learning v procesu vzdělávání	27
2.3.3 Interaktivní tabule ve výuce	27
2.4 Pozitivní znaky moderních technologií na školách.....	28
2.5 Negativní znaky moderních technologií na školách	28
3 KOMUNIKACE A MEZILIDSKÉ VZTAHY DĚTÍ A MLADISTVÝCH NEJEN V PROSTŘEDÍ INTERNETU A SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	30

3.1 Komunikace a její specifika	30
3.2 Proměny v komunikaci	31
3.3 Komunikace dětí a mladistvých na internetu a sociálních sítí	31
3.3.1 Pozitivní znaky komunikace na internetu a sociálních sítí	32
3.3.2 Negativní znaky komunikace na internetu a sociálních sítí	33
3.4 Mezilidské vztahy	33
3.4.1 Identita a sebepojetí u dětí a mladistvých.....	34
3.5 Mezilidské vztahy dětí a mladistvých na internetu a sociálních sítí	35
3.5.1 Identita dětí a mladistvých na internetu a sociálních sítí.....	35
4 BEZPEČNÝ POHYB DĚTÍ A MLÁDEŽE NA INTERNETU A SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	37
4.1 Úloha rodičů v případě zajištění bezpečného pohybu dětí a mládeže na internetu a sociálních sítí.....	37
4.2 Úloha školy v případě zajištění bezpečného pohybu dětí a mládeže na internetu a sociálních sítí.....	37
VÝZKUMNÁ ČÁST	39
6 METODOLOGIE VÝZKUMU	39
6.1 Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky	39
6.2 Stanovené hypotézy	40
6.3 Charakteristika výzkumné metody.....	41
6.4 Charakteristika výzkumného souboru.....	41
6.5 Sběr dat.....	42
6.6 Vyhodnocení a interpretace dotazníkových položek	42
6.6.1. Výsledky dotazníkového šetření na základních školách	42
6.6.2 Výsledky dotazníkového šetření na středních školách.....	50
6.7 Ověření hypotéz	62
6.8 Interpretace výsledků výzkumného šetření	75
6.9 Diskuze k výsledkům dotazníkového šetření	76
7 Shrnutí výsledků výzkumu.....	78
ZÁVĚR	82
SEZNAM LITERATURY	84
SEZNAM PŘÍLOH	88
Příloha č. 1 – Dotazník pro žáky ZŠ	88
Příloha č. 2 – Dotazník pro žáky SŠ	93

Seznam grafů

Souhrnná klasifikace respondentů.....	42
Vlastní držení moderních technologií	42
Oblíbenost moderních technologií	43
Počet žáků, kteří mají možnost připojit se k internetu v domácím prostředí	43
Využívání internetu pro účel školní a pro účel zábavy	44
Vyjádření žáků týkající se využívání internetu v prostředí školy	44
Počet uživatelů sociálních sítí	45
Důvod založení osobního profilu na sociální síti	45
Využívání sociálních sítí pro vybrané účely	46
Počet hodin strávených na sociálních sítích.....	47
Počet hodin strávených na internetu	46
Komunikace v rámci reálného a internetového prostředí.....	48
Upřednostňování prostředí v komunikaci	47
Počet navazování nových mezilidských vztahů na sociálních sítích	48
Upřednostňování způsobu navazování nových mezilidských vztahů	49
Pocity, které žáky v internetovém prostředí doprovázejí.....	49
Zkušenost žáků s nežádoucím chováním v internetovém prostředí	50
Vyjádření žáků na bezpečný pohyb v internetovém prostředí	50
Vlastní držení moderních technologií	50
Oblíbenost moderních technologií	51
Počet žáků, kteří mají možnost připojit se k internetu v domácím prostředí	51
Vyjádření žáků týkající se využívání internetu v prostředí školy	51
Vyjádření míry spokojenosti na vedení výuky za pomoci interaktivní tabule	52
Využívání internetu pro účel školní a pro účel zábavy	52
Počet uživatelů sociálních sítí	53
Počet založených osobních profilů na sociálních sítích.....	53
Důvod založení osobního profilu na sociální síti	53
Využívání sociálních sítí pro vybrané účely	54
Počet hodin strávených na sociálních sítích.....	55
Představa žáků o zrušení osobního profilu na sociálních sítích	54
Počet hodin strávených na internetu	55
Pozitiva internetu	56

Negativa internetu	56
Komunikace v reálném a internetovém prostředí	57
Upřednostňování prostředí v komunikaci	57
Počet navazování nových mezilidských vztahů na sociálních sítích	58
Upřednostňování způsobu navazování nových mezilidských vztahů	58
Volba aktivit pro volný čas žáků.....	59
Pocity, které žáky na internetu doprovázejí	59
Míra zkušeností s projevy nežádoucího chování uplatňovaného druhými osobami na internetu	60
Zkušenost žáků s nežádoucím chováním na internetu	60
Vybrané osobní údaje, jako problémové informace poskytované internetu	61
Vyjádření žáků na bezpečný pohyb na internetu	61

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Empirické četnosti H1	63
Tabulka č. 2: Očekávané četnosti H1	63
Tabulka č. 3: Testové kritérium H1	63
Tabulka č. 4: Empirické četnosti H2	64
Tabulka č. 5: Očekávané četnosti H2	64
Tabulka č. 6: Testové kritérium H2	65
Tabulka č. 7: Empirické četnosti H3	66
Tabulka č. 8: Očekávané četnosti H3	66
Tabulka č. 9: Testové kritérium H3	67
Tabulka č. 10: Empirické četnosti H4	68
Tabulka č. 11: Očekávané četnosti H4	68
Tabulka č. 12: Testové kritérium H4	68
Tabulka č. 13: Empirické četnosti H5	69
Tabulka č. 14: Očekávané četnosti H5	69
Tabulka č. 15: Testové kritérium H5	69
Tabulka č. 16: Empirické četnosti H6	70
Tabulka č. 17: Očekávané četnosti H6	70
Tabulka č. 18: Testové kritérium H6	70
Tabulka č. 19: Empirické četnosti H7	71
Tabulka č. 20: Očekávané četnosti H7	71
Tabulka č. 21: Testové kritérium H7	72
Tabulka č. 22: Empirické četnosti H8	73
Tabulka č. 23: Očekávané četnosti H8	73
Tabulka č. 24: Testové kritérium H8	73
Tabulka č. 25: Empirické četnosti H9	74
Tabulka č. 26: Očekávané četnosti H9	74
Tabulka č. 27: Testové kritérium H9	74

ÚVOD

Předmětem diplomové práce je problematika internetu a sociálních sítí v oblasti komunikace a vytváření mezilidských vztahů u dětí a mládeže. Na počátku práce se zabývám podstatou a vývojem moderních technologií. Orientuji se na pozitiva a negativa spojená s užíváním internetu a sociálních sítí, které lze prostřednictvím moderních technologií dnešní civilizace kdykoliv a na kterémkoliv místě využívat. Stěžejním tématem této práce je oblast komunikace a vytváření mezilidských vztahů u dětí a mládeže v kontrastu reálného a internetového prostředí, do něhož se dostávají a v kterém se denně pohybují. Užívání moderních technologií s sebou přináší pozitiva i negativa, která jsou těmto jedincům v různé míře předávána. Děti a mládež jsou v neustálém kontaktu s rodinným a školním prostředím, které nikterak neomezuje postavení a působení moderních technologií. Z tohoto důvodu se v kontextu práce zaměřuji na důležitost postavení rodiny a školy ve vztahu k těmto zařízením v životě dětí a mladistvých. Nelze opomenout otázku bezpečného pohybu v prostředí internetu proto i na tuto oblast v závěru práce upozorňuji.

Je patrné, že každým dnem vzrůstá, především u mladé generace, zájem o nabízené služby internetu a sociálních sítí, které se stávají neoddělitelnou součástí mnohých životů. Zaznamenáváme u nich celou řadu pozitivních a negativních vlivů odrážejících se v osobním, studijním i profesním životě jedinců. Proto mnozí odborníci vyzývají společnost k debatám týkající se tohoto tématu. Jak již bylo řečeno, je zřejmé, že v určitých případech se mohou děti a mladiství potýkat s problematičtými projevy chování v reálném prostředí, neboť je zároveň ovlivňuje prostředí internetu a sociálních sítí. Především pak se tato nedobrá situace může odrážet v oblasti komunikace a v navazování či udržení stávajících zdravých mezilidských vztahů v reálném prostředí.

Diplomová práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Samotný text je poté rozdělen do jednotlivých kapitol a dalších podkapitol.

Nejdříve se věnuji vývoji počítačů a internetu z jazykového hlediska a předkládám jejich možná pojetí, dále se zaměřuji na pozitiva a negativa internetu. Poté se orientuji na mobilní zařízení coby fenomén dnešní doby. Následuje kapitola shrnující nejaktuálnější sociální síť globálního světa a jejich dopad na rozvoj osobnosti. Posléze se věnuji rodinnému i školnímu prostředí, v nichž vzrůstá obliba využívání nejen moderních technologií, ale také internetu, jehož služby jsou stále více využívány jak v českých domácnostech, tak také v procesu výuky na školách. Následuje kapitola

vztahující se ke komunikaci, jejím druhům, proměnám v reálném prostředí a také se zaměřuji na specifika komunikace dětí a mládeže v prostředí internetu a sociálních sítí. Orientuji se na vytváření mezilidských vztahů v životě této cílové skupiny osob, jejich přístupu k mezilidským vztahům v rámci obou prostředí. Zmiňuji bezpečnost pohybu na internetu, kde shrnuji možná opatření a postupy rodiny a školy potřebné pro podporu a pomoc dětem a mládeži v případě výskytu možných rizik a hrozeb.

V praktické části diplomové práce využívám kvantitativního výzkumného přístupu. Nástrojem pro výzkum jsem zvolila dotazník pro žáky základních a středních škol. S ohledem na tuto skutečnost představuji výsledky dotazníkového šetření žáků šestých až devátých ročníků základních škol a žáků prvních až čtvrtých ročníků středních škol. Následně jsem stanovila devět výzkumných otázek a výzkumných hypotéz. Pomocí matematické statistiky ověřuji, zda hypotézy byly či nebyly potvrzeny.

Věřím, že diplomová práce týkající se vlivu internetu a sociálních sítí v oblasti komunikace a vytváření mezilidských vztahů dětí a mládeže přinese potřebné poznatky týkající se dané problematiky pro všechny aktéry zodpovědné za výchovu a vzdělávání těchto jedinců. Především se může stát přínosnou pro rodiče, žáky, pedagogické a nepedagogické pracovníky škol, další školská zařízení a instituce či odborníky podílející se na výchovně - vzdělávacím procesu, ale také pro laickou veřejnost.

1 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

V první kapitole se nejprve zaměřím na informační a komunikační technologie a jejich definování z širšího úhlu pohledu. Poté vymezím podstatu počítače. Následně se orientuji na internet a k němu se pojímí pozitivní a negativní vlivy. Důležité je také zohlednit vzrůstající význam mobilních zařízení. V neposlední řadě bude pozornost věnována vybraným sociálním sítím.

1.1 Technologická zařízení

S technologickými zařízeními úzce souvisejí dva základní pojmy, tedy „*médium*“ a „*nová média* (někdy se také uvádí termín *digitální média*)“, proto je hned v úvodu charakterizují tímto způsobem: „Médium obecně představuje jakékoliv zařízení, které slouží ke zprostředkování komunikace. Termín nové médium zahrnuje veškerá média digitálního charakteru. Tedy taková, která jsou založena na numerickém zpracování dat (Manovich, 2018, s. 59-61).“

Obecně je proces vytváření technologické infrastruktury definován takto (Sak a Mareš, 2007, s. 37): „Populace a celá společnost je vybavena informačními technologiemi, osvojujeme si počítačovou gramotnost a dále využíváme nové informační a komunikační technologie ve všech oblastech života společnosti.“

Současné výzkumy dokazují, že česká populace je přesycená informační technikou. Informační a komunikační technologie v českých domácnostech, a to jak tradiční, tak nová média mají vzrůstající tendenci. Nejsilněji zastoupeným technickým zařízením v současné české populaci je jednoznačně mobilní telefon. Jeho dynamika pronikání do života lidí nemá snad historickou obdobu. Spousta jedinců totiž včetně osobního mobilního telefonu vlastní i mobilní telefon firemní. Oblibu stále neztrácejí ani notebooky. V posledních letech je existence ohrožena u stolního počítače, televize, CD přehrávače, videopřehrávače. Televize je v českých domácnostech stále hojně zastoupena, spíše klesá její aktivní sledovanost, a to především mezi mladými lidmi, kteří častěji sledují TV pořady přes internet na obrazovce mobilního telefonu, notebooku nebo PC. U stolních počítačů, jejich popularita v rámci firem, škol, úřadů a jiných organizací neklesá. Z domácího prostředí však pomalu mizí a jsou nahrazeny snadněji přenositelnými a novějšími technickými vymoženostmi v podobě již zmiňovaného notebooku, mobilního telefonu či jiných nových médií (Pavlíček, 2010, s. 7-68).

Pojďme se tedy seznámit s nejpůvodnějšími moderními technologiemi, které stojí za zmínění, neboť ovlivňují a značně mění naše životy.

1.2 Vymezení počítače a krátká historie jeho vývoje na našem území

Počítač je mnohými autory definován různě. Nicméně jeho podstata zůstává stejná. Meyers a Jernigan (2005, s. 8-11) definují počítač takto: „Počítač je zařízení, které slouží k tomu, aby zpracovávalo data. Skládá se zpravidla ze softwaru (operační systém) a hardwaru (fyzické části počítače).“

Počítač definuje Vrátil (2005, s. 14) z širšího hlediska tímto způsobem: „Jedná se o takové zařízení, které řídí činnosti nejrůznějších přístrojů, jako jsou např. mobilní telefony, CD přehrávače, automobily, letadla aj.“

Nejčastěji se v běžném životě setkáváme s výrazem „*osobní počítač*“. Jedná se o zařízení, které má posloužit jednotlivcům. Skládá se ze sedmi základních komponentů, kterými jsou: procesor, vnitřní paměť, vnější paměť, vstupní zařízení, výstupní zařízení, externí komunikační zařízení a interní komunikační zařízení (Roubal, 2008, s. 13-16).

Nyní, když jsme se seznámili s pojmem „počítač“, můžeme se zaměřit na jeho historii v naší zemi.

V druhé polovině 20. století byl na území tehdejší Československé republiky vynalezen počítač nazývaný se SAPO, tedy samočinný počítač. Za jeho konstruktéra považujeme českého vynálezce a počítačového vědce Antonína Svobodu. Představen československému trhu byl v roce 1958. Později začal Antonín Svoboda pracovat na známějším a také dokonalejším počítačovém stroji, kterým byl tzv. EPOS (Elektronkový Počítač Stroj) (Mareš, 2006, s. 251-253).

Mladá generace v devadesátých letech byla nejspodnější, nejzranitelnější a zcela klíčovým subjektem v případě komputizace společnosti. Postupem času se na poli vzdělávacím daly věci do pohybu, a tak v dnešní době učí děti/mládež své rodiče základům práce s počítačem. Nic se nezměnilo s příchodem nového tisíciletí, kdy obliba moderních technologií mezi mladou generací stále vzrůstá. Neustále se zdokonalují a čím dál více a hlouběji pronikají do všech oblastí života společnosti a kvalitativně jej proměňují (Sak a Saková, 2004, s. 124-125).

1.3 Internet – fenomén 20. a 21. století

Internet je charakterizován podle Musila (2010, s. 59) takto: „*Internet je považován za technický základ, určený k přenosu multimediálních informací mezi počítači.*“

„Internet - celosvětová komunikační síť sloužící jako komunikační médium (Kraus, 2008, s. 8-9).“

Internet popisuje Burton a Jiráček (2001, s. 145) následovně: „Internet je pozoruhodný systém, který umožňuje doslova na celosvětové úrovni a s minimálními náklady přístup k textům, obrázkům, hudbě či hrám, filmům, televizním pořadům. Jedná se o zcela neinstitucionalizovaný prostor – nikdo jej nevlastní. Je minimálně hierarchizovaný a minimálně uspořádaný, tvořený existujícími kabelovými spojeními, satelitními linkami a soustředěný v počítačových pamětech a programech milionů počítačů na celém světě.“

„*Internet byl založen na koncepci fungování mnoha nezávislých sítí do jisté míry s libovolným designem, které by vzájemně komunikovaly* (Palovský, 2010, s. 9).“

Vymezili jsme si pojem „*internet*“, víme, co je pro něj charakteristické, proto můžeme zaměřit pozornost na jeho pozitivní a negativní vlivy, jimiž působí na osobnost každého jedince v kontextu využívání jeho služeb.

1.3.1 Pozitivní znaky internetu

Internet je stále více se rozšiřujícím jevem po celém světě. Jeho sláva a žádanost se staly obrovsky významnými na poli moderních technologií. Mezi nejpočetnější skupinu osob užívajících služby internetu řadíme mladou generaci ve věku 15-24 let. Internet je pro tuto skupinu jakousi mantrou. Spousta dětí a mladistvých má život spjatý s využíváním internetu, a to nejen ve volném čase. Využívají ho zejména k vyhledávání informací, ke studiu nebo pro zábavu. Generace mladší 15 let služby internetu často využívá k hraní on-line her či sledování filmů, pořadů apod. Odlišit a adekvátním způsobem vymezit, jaká jsou pozitiva internetu, není zcela jednoduché a jednoznačné. Použila jsem toto vymezení od Musila (2010, s. 99-106):

- **demokratický přístup,**
- **anonymita,**
- **internet dokáže rozvíjet prostorovou inteligenci,**
- **snadný přístup k informacím,**
- **zprostředkovává poznání (veřejné záležitosti, politika, kultura apod.),**

- zdroj zábavy (on-line hry, sledování filmů aj.),
- je nejpreferovanějším pomocníkem při studiu a učení,
- umožňuje nám navazovat a rozvíjet komunikaci a nová přátelství,
- je schopen rozvíjet další dovednosti a znalosti (programování, malování aj.).

Do jaké míry můžeme však hovořit o pozitivním působení, je často spekulativním a rozporuplným předmětem diskuzí mnoha odborníků. I tyto, na první pohled pozitivní vlivy, však ve své podstatě lidem a především dětem či mladistvým mohou spíše škodit, než aby jim svědčily a život usnadňovaly.

1.3.2 Negativní znaky internetu

Ve srovnání s reálným životem není sice internet výrazně víc nebezpečný, ale přesto přináší jistá rizika a hrozby. Proto je nutné o nich vědět, naučit se správně chovat a na nebezpečí reagovat. Internetová bezpečnost je poměrně novou záležitostí. Věnuje se jí pozornost až od přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století, i přes skutečnost, že k propojování počítačů docházelo o dvacet let dřív. Tehdy se však zakladatelé internetu soustředili více na vývoj technologií, kdy pro ně bylo směřodonné, aby se stal otevřeným prostorem, a ne komerčním softwarovým produktem, který by byl chráněn patentem a obchodními omezeními (Eckertová a Dočekal, 2013, s. 26-35).

Nyní se podíváme na nejčastěji uváděná internetová rizika a hrozby, s nimiž se můžeme v mnohých odborných publikacích setkat.

1.3.3 Riziková komunikace

Jedná se o typ komunikace, která probíhá na internetu. Především pak prostřednictvím sociálních sítí (jím se budu věnovat podrobněji v dalších kapitolách), přes e-maily (spamy – nevyžádaná pošta, hoaxy – poplašná či řetězová pošta, často emotivně působící), chaty, instant messengery (internetové služby, skrze které lze posílat písemné zprávy v reálném čase – rychlá komunikace s dalšími uživateli). Důležité je zmínit rizikový kontakt se „*skrytou identitou*“, kdy může kdokoliv vydávat za kohokoliv jiného. Nejčastější a nejrizikovější cílovou skupinou bývají děti a mladiství. Tato skupina osob se snadno nechává obelstít a později i vydírat. Mohou odmítat, že je s nimi manipulováno, či nevytuší, že jim hrozí nebezpečí. Pro tuto skutečnost užíváme specifické označení – „*kybergrooming*“

(Eckertová a Dočekal, 2013, s. 39-45). Nejčastějšími oběťmi kybergroomingu podle Szotkowského a kol. (2013, s. 16-22) jsou:

- **děti s nízkou sebeúctou nebo nedostatkem sebedůvěry,**
- **děti s emocionálními problémy,**
- **děti naivní a přehnaně důvěřivé,**
- **adolescenti.**

1.3.4 Osobní údaje na internetu

Základním předpokladem je, abychom nezveřejňovali a nesdíleli příliš mnoho osobních údajů. Jsou to takové údaje, na základě kterých můžeme být identifikováni (celé jméno, adresa bydliště, adresa školy, telefon, rodné číslo). Jelikož se s každodenním pohybem na internetu setkáváme s pobídkami pro zadávání svých osobních údajů, musíme při tom dodržovat přísná pravidla, neboť se jedná o velmi cenné zboží. Osobní údaje uplatňujeme při registracích, na sociálních sítích, vyplňování anket, dotazníků apod. (Ševčíková, 2014, s. 49-55).

Důležité je přemýšlet nad tím, komu dáváme své údaje k dispozici, k zabezpečení používat pouze silná hesla, nikoliv hesla lehce odhadnutelná, přemýšlet nad informacemi, které na internetu zveřejňujeme (Ševčíková, 2014, s. 70-71).

1.3.5 Kyberšikana a další útoky v prostředí internetu

Pod pojmem „*kyberšikana*“ si představíme takovou šikanu, která probíhá na internetu za účasti moderních technologií. Může probíhat současně i se šikanou v reálném prostředí. O kyberšikaně hovoříme tehdy, kdy je dítě/mladistvý vystaven úmyslnému, opakovanému psychickému útoku ze strany jiného dítěte/mladistvého (či dospělého jedince)užívajícího k tomu technologické zařízení. Může být úmyslná, ale i neúmyslná, mnohdy pak považovaná za pouhý „žert“, jenž se vymknul kontrole. Mezi další podoby virtuálního napadení radíme podle Eckertové a Dočekala (2013, s. 62-69):

- **happy slapping** je označení pro natáčení reálného fyzického napadení nic netušící oběti,
- **kyberstalking** je označení pro dlouhodobé pronásledování, omezování a obtěžování dané osoby,
- **sexting** označuje zasílání či sdílení vlastních odhalených fotografií, videozáznamů nebo textů s erotickým a sexuálním podtextem.

Ať už má kyber-útok jakoukoliv podobu, v každém případě má vždy negativní dopad na osobnost dítěte a ohrožuje jej na zdravém a přirozeném vývoji.

1.3.6 Tělesné a psychické následky

S užíváním moderních technologií souvisí také jejich negativní dopad na člověka. V oblasti psychické i fyzické (Spitzer, 2014, s. 232).

Prvním nejčastěji uváděným důsledkem negativního vlivu digitálních médií je nespavost. Dlouhodobý nedostatek spánku přitom může vést k infekčním onemocněním, rakovinovým onemocněním, kardiovaskulárním onemocněním, obezitě či diabetu. U dětí a mladistvých narůstá nadváha, neboť příliš svého volného času tráví s digitálními médii. Je to zlé, protože digitální média užívají především děti a mladiství, u nichž mají tyto zdravotní dopady čas se rozvinout a vyústit v mnohočetné komplikace, jakými je stres, deprese, snížená imunita, poruchy zraku, sluchu apod. Tyto nežádoucí aspekty se navzájem od sebe odrážejí a zase se k sobě vracejí (Spitzer, 2014, s. 234-237).

1.3.7 Závislost na internetu

Jelikož mnoho lidí využívá služby internetu, a to ve všech oblastech života – práce, škola, volný čas - není snadné definovat, v jakých případech se již jedná o závislost. Obecně o závislosti na internetu hovoříme tehdy, kdy nám začne negativně ovlivňovat reálný život. Jedinec poté vykazuje citové a psychické poruchy, spatřujeme u něj změny v chování, které mohou mít až patologické znaky (krádeže, podvody, dluhy). Nejčastěji se lidé (především děti a mladiství) stávají závislými na sociálních sítích. Nejrizikovější skupinou jsou děti/mladiství ohrožení samotou, psychickou nevyrovnaností, mající problémy v udržení stávajících či v navazování nových mezilidských vztahů (Ševčíková, 2014, s. 43-47).

1.4 Mobilní zařízení aneb nové médium

Bezdrátový telefon byl vynalezen koncem 19. století. Nicméně u veřejnosti si svoji pozici obhájil až v průběhu sedmdesátých let minulého století. V České republice zahajuje v roce 1996 svoji činnost GSM síť, tzv. mobil se stává přenosným, malým a cenově dostupným zařízením, umožňujícím svým klientům snadnou komunikaci. Lidé ho začínají využívat i k posílání a přijímání textových a multimediálních zpráv. Rychlost, s jakou byl zdokonalován, byla neuvěřitelná. Od černobílých obrazovek a klasických klávesnic na běžných mobilních telefonech, vyskytujících se na obchodním

trhu v druhé polovině 20. století, jsme přešli plynule k barevným obrazovkám, zabudovaným digitálním fotoaparátům a mnoha dalším funkcím (Pavlíček, 2010, s. 61-66).

Právě nastala doba, kdy se můžeme chlubit mobilními telefony, u nichž je standardní dotykový displej. Tyto „chytře“ přístroje, označované jako „*smartphony*“, umožňují připojení k internetu (Wi-Fi spojení, mobilní data). Mladá generace preferuje tento model mobilního telefonu. Díky smartphonu mohou být v neustálém spojení se světem – (sociální sítě, e-mail, internet, on-line nakupování apod.) (Spitzer, 2016, s. 47-59).

1.5 Sociální sítě

Dostáváme se k dalšímu stěžejnímu tématu této práce, jimiž jsou sociální sítě. Pro jejich lepší pochopení se s nimi nyní blíže seznámíme.

„Sociální síť je charakterizována jako služba internetu, jejíž podmínkou je, aby se potencionální členové zaregistrovali. Poté její členové vytvářejí osobní či firemní profily, díky kterým komunikují, mohou sdílet videa, fotografie, informace, provozovat chat a mnohé další (Musil, 2010, s. 31-33).“

Pavlíček (2010, s. 125) definuje sociální sítě následovně: „*Sociální síť je propojenou skupinou lidí, kteří se vzájemně ovlivňují, přičemž mohou a nemusí být příbuzní. Sociální síť se tvoří na základě společných zájmů, rodinných vazeb nebo jiných více pragmatických důvodů, jako jsou např. ekonomické, politické, kulturní zájmy.*“

1.5.1 Aktuálně nejpopulárnější druhy sociálních sítí

Sociální sítě jsou celosvětovým a stále se rozšiřujícím fenoménem. Je obecně známo, že momentálně patří mezi nejnavštěvovanější webové stránky, které mají v jediný okamžik milióny aktivních uživatelů. Představím sociální sítě, jež se opakovaně drží na vrcholech žebříčku popularity 21. století.

1.5.2 Facebook

Facebook byl založen roku 2004 v Americe Markem Zuckerbergem. Stále se jedná o nejrozšířenější virtuálně-sociální službu po celém světě. Slouží především ke komunikaci mezi uživateli, ke sdílení multimediálních dat, k udržování vztahů a k zábavě. Facebook má řadu funkcí, tou nejpodstatnější pro tuto práci je aplikace

„*Messenger*“, která slouží ke komunikaci mezi uživateli facebooku. Nabízí svým uživatelům textovou i hlasovou komunikaci, díky ní lze sledovat, kdo je momentálně na facebooku přihlášený, kdo tedy je či není aktivní. Posíláme si přes něj vzájemně soubory (obrázky, videa, apod.). Oproti e-mailu je Messenger kladně hodnocen v přijímání a odesílání zpráv v reálném čase (Taplin, 2017, s. 143-171).

1.5.3 Instagram

Je také považována za sociální síť. Můžeme přes ni komunikovat s ostatními „*instagramovými*“ přáteli. Nese s sebou skupinu funkcí zaměřených na úpravu fotografií a videí, které neustále rozšiřuje. Metoda na úpravu fotografií a videí je souhrnně označována za tzv. „*filtr*“, který fotografie efektivně zdokonalí. Pro Instagram jsou charakteristické tzv. „*hashtagy*“ – ty musí být označeny dvojkřížkem „#“. Díky němu jsme schopni zareagovat na něj v případě našeho zájmu o dané téma, které za křížkem stojí (Kožíšek a Písecký, 2016, s. 26).

Přes Instagram můžeme sledovat slavné osobnosti, módní a kosmetický průmysl, novinky v oblasti sportu, gastronomie apod. Stává se studnou motivace a inspirace pro mnohé z nás, ale také je doprovázen pocity beznaděje, strachu, závisti, smutku, nepochopení, lítosti a dalších negativních emocí.

1.5.4 Twitter

Twitter je považován za sociální síť, přes kterou můžeme číst a posílat textové příspěvky tj. „*tweety*“ (Kožíšek a Písecký, 2016, s. 26). Tweety nám slouží k vyjádření našich názorů, pocitů, představ, a to v kterékoliv oblasti. Příspěvky mohou poskytovatelé omezit na určitý okruh účtů. Anebo naopak umožnit přístup komukoliv (Lazar, 2017, s. 102-112).

1.5.5 Snapchat

Smyslem Snapchatu je posílat na něj fotografické snímky tzv. „*snap*“ svým přátelům, kteří si je na pár vteřin mohou zobrazit, avšak po jejich zobrazení fotografické snímky mizí. Přátelé, kteří Snapchat provozují, mohou na tuto krátkou zprávu reagovat také nějakou svojí fotografií. Pokud si uživatel poslaný „*snap*“ nezobrazí, je po třiceti dnech automaticky ze serveru smazán. Snapchat umožňuje některé fotografie ukládat do alba. Je možné posílat přes něj videa (Trédez, 2018, s. 45).

1.5.6 WhatsApp

WhatsApp funguje na podobném principu jako Messenger na Facebooku. Jeho užívání vyžaduje připojení k internetu. Uživatelé WhatsAppu si díky němu mohou vyměňovat zprávy a multimediální soubory (Trédez, 2018, s. 8-9).

1.5.7 Pozitivní znaky sociálních sítí

Sociální sítě jsou využívány jak v osobním, tak i v profesním životě mnoha lidí. Staly se snadným, jednoduchým, laciným a dostupným komunikačním prostředkem každého z nás, přičemž věková hranice aktivních uživatelů sociálních sítí se stále snižuje. Otázkou zůstává, co všechno přináší jedincům užívání sociálních sítí a jak hodně pozitivní či negativní je jejich vliv. Mnoho odborných publikací se shoduje na určitých přínosech.

Rozhodla jsem se použít pozitivní vlivy sociálních sítí podle Bednáře (2011, s. 12-27):

- **propojenost** – můžeme vyhledávat a kontaktovat osoby,
- **informovanost** – při užívání sociálních sítí se můžeme dozvědět nejnovější události z celého světa,
- **obsah** – sociální sítě mnohdy využívají i zajímaví lidé (odborníci, známé osobnosti), díky nimž se můžeme učit a inspirovat v mnoha ohledech jejich činnosti,
- **propagace** – skrze sociální sítě mohou propagovat své výrobky, služby, nápady apod.,
- **zábava** – (on-line hry, fotografie, videa = inspirace – v zájmových oblastech).

1.5.8 Negativní znaky sociálních sítí

Je zřejmé, že na děti a mladistvé má dlouhodobé a časté užívání služeb sociálních sítí i nežádoucí vliv a může se negativně odrazit na jejich zdraví. Uvádím negativní vlivy sociálních sítí podle Šmahaje (2014, s. 45-55):

- **psychologický a somatický vliv** – (stres, deprese, obezita, snížená fyzická aktivita apod.),
- **kybernetické hrozby** – (kybergroomingu, kybersíkaně, kyberstalkingu, aj.),
- **falešné zprávy** – (hoaxy, spamy),
- **identita** – (problematika skrytých identit)

2PŘÍSTUP RODINY A ŠKOLY K MODERNÍM TECHNOLOGIÍM

Kapitola druhá pojednává o postavení moderních technologií v rodině a mediální výchově. Zaměřuji se na mediální gramotnost rodičů. Následně se orientuji na vybrané informační a komunikační technologie zařazené do procesu vzdělávání. Především představuji elektronické učení, e-learning a interaktivní tabule.

2.1 Moderní technologie v rodině a mediální výchova

V drtivé většině případů se potomci setkávají s prvními moderními technologiemi v rodinném kruhu. Již z předchozích kapitol víme, že tato zařízení ovlivňují budoucí osobnostní vývoj mladých lidí. Rodiče proto musí mít na paměti, že je zapotřebí jedince vychovávat mimo jiné také ke vztahu k moderním technologiím (Lorentz a kol., 2015, s. 60-65).

Pojem mediální výchova může mít přitom dvojí význam. Jednak jím rozumíme výchovu, jež vede jedince ke správnému užívání moderních technologií, jednak jedince vychováváme prostřednictvím těchto zařízení, a vedeme je tedy k digitální gramotnosti. Rodiče v rámci domácího prostředí zajišťují, aby se pokud možno jejich potomstvo vyhnulo rizikovému působení, které informační společnost a elektronická média přinášejí (Verner a Bezchlebová, 2007, s. 93).

2.2 Mediální gramotnost rodičů

Mediální gramotnost a její obsah se člení na dvě základní složky (Verner a Bezchlebová, 2007, s. 93-95):

- **úroveň znalostní** (osvojení některých základních poznatků o fungování a společenské roli nových médií),
- **úroveň dovednostní** (tato úroveň podporuje sebevědomé, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediálního světa).

Podle úrovně mediální gramotnosti rodičů se odvíjí zvolený výchovný styl vůči používání mediální nabídky. V mnoha odborných publikacích se dočteme, že rodiče volí spíše určitá pravidla vztahující se k užívání moderních technologií. Dovolují, zakazují či omezují užívat mnohá média, v opačném případě volí liberálnější přístup v užívání těchto zařízení (Mlčoch, 2012, s. 62-66).

V každém případě vždy záleží na přístupu rodičů, který zvolí. Důležitost přikládáme vzájemné diskuzi rodičů a jejich potomků o digitálním světě a jeho možnostech. Rodiče by měli u svého potomstva rozvíjet kritické myšlení ve vztahu k moderním technologiím, poukazovat na úskalí a nedokonalosti, která s sebou přinášejí (Musil, 2010, s. 233).

2.3 Technologická zařízení v procesu vzdělávání

Do popředí se dostávají nová modernější zařízení, která významně ovlivňují proces vzdělávání v řadě institucí určených pro výchovu a vzdělávání. Hlavním aktérem je počítač, který má vliv na pojetí vykládané učební látky z pozice pedagoga, dále poté na žáky (jejich pozornost, soustředěnost, aktivnost) a v neposlední řadě se dotýká daného vyučovacího předmětu (Berki, 2014, s. 5-8).

Informační a komunikační technologie v procesu výuky mohou být využity dvěma základními způsoby (Zounek a Šedřová, 2009, s. 17-20):

- **počítačem podporovaná výuka** – pedagog využívá počítač jako hlavní nástroj a pomůcku k prezenční formě vzdělávání,
- **počítačem řízená výuka** – hlavními aktéry jsou zde žáci a zařízení (počítač), pedagog se dostává do pozadí.

Můžeme je dále dělit také podle počtu žáků (Zounek, 2009, s. 49-52):

- **individuální využití** – spočívá v tom, že pouze jeden počítač ke své činnosti využívá jeden nebo dva žáci,
- **skupinové využití** - předpokládá, že jeden počítač dostane k dispozici celá třída nebo početně větší určená skupina žáků.

2.3.1 Elektronické učení

V oblasti vzdělávání jsou komputelizace a formování informační společnosti spojeny především s elektronickým vzděláváním často označovaným synonymem „*e-learning*“. Tato metoda vzdělávání znamená podobnou revoluci, jakou přinesl knihtisk. Elektronické učení v 21. století konkuruje svojí vysokou dynamikou studiu z odborných publikací. Je nepopíratelnou skutečností, že do oblasti školního vzdělávání vstupují ve stále vyšší míře individuální počítače i počítače zapojené do sítí. Tato oblast je podporována nejen státem, ale i firmami, které vyrábějí počítače a počítačové programy. Jsme svědky toho, jak elektronické učení začíná svou hromadností, technickou proveditelností i stále větší dostupností výrazně ovlivňovat učení žáků,

studentů a dalších osob podílejících se na výchově a vzdělávání (Zounek a kol., 2016, s. 29-34).

2.3.2 E-learning v procesu vzdělávání

Zounek a Sudický (2012, s. 9) definují e-learning takto: „E-learning zahrnuje teorii a výzkum. Využívání prostředků ICT a dostupnost učebních materiálů jsou závislé především na vzdělávacích cílech a obsahu, charakteru vzdělávacího prostředí, potřebách a možnostech všech aktérů vzdělávacího procesu.“

Egerová (2012, s. 23-26) popisuje e-learning: „Pojem můžeme vymezit jako kombinaci elektronického a učení. Klíčovou rolí je učení a elektronické je vnímané jako pouhý, i když nezbytný a účinný nástroj. E-learning poskytuje komplexní představu o technologické pokročilosti v zapojení pedagogů a studentů do výukového procesu, jež sledují využitelnost technických prostředků zdokonalujících způsoby vedení výuky.“

Základním předpokladem pro to, aby e-learning ve výuce fungoval, je vybavenost vzdělávacích institucí technikou. Dalším předpokladem pro odborný proces je mediální gramotnost pedagogů a žáků ve výuce, kde se digitální média používají. Jak tedy z předchozího textu vyplývá, hlavními aktéry jsou software, počítač (popřípadě, jiné zařízení určené ke komunikaci a informovanosti), připojení k internetu, žák a pedagog. Stav nebo úroveň ovlivňuje efektivitu každého takového prvku ve směru k elektronické výuce. V současné době jsou uživateli e-learningu žáci a pedagogové na ZŠ, SŠ, studenti a přednášející VŠ, ale také je vhodnou vzdělávací metodou pro osoby s handicapem nebo seniory vzdělávající se na univerzitách třetího věku. Řada expertů uvádí, že e-learning je důležitý faktor v motivaci žáka, podporuje schopnost samostatné práce bez dohledu, vytrvalost a zvyšuje počítačovou gramotnost (Sak a Mareš, 2007, s. 161-163).

2.3.3 Interaktivní tabule ve výuce

„Interaktivní tabule je moderní pomůckou pedagoga. Znázorňuje dotykově-senzitivní plochu, kdy mezi ní a jejím uživatelem probíhá vzájemná aktivní spolupráce. Cílem je zajistit názornost zobrazovaného obsahu (Dobrovolná, 2016, s. 19-23).“

Ve své podstatě interaktivní tabule ve většině případů již nahradila ve vzdělávacím procesu klasické tabule. Pro označení „*interaktivní*“ je charakteristické, že jsou propojeny s datovým projektorem a počítačem. Lze na nich provádět za pomoci speciálního pera mnohé úkony, podobné či shodné s prováděnými úkony na počítači.

Nejčastěji jsou pedagogy využívány pro prezentaci předem připravených materiálů k výuce žáků. Ti mohou interaktivní tabule využívat pro psaní, kreslení, prezentovat pomocí nich své studijní práce, animace, obrázky, promítat videa, cokoliv zmenšit, otočit, přesunout a mnoho dalšího (Szotkowski, 2013, s. 9-15).

V současné době má každá základní škola alespoň jednu interaktivní tabuli. Přibývá však těch, které mají nainstalované interaktivní tabule téměř ve všech třídách anebo mají zřízené speciální učebny nazývané interaktivními učebnami (Szotkowski, 2013, s. 57-58).

2.4 Pozitivní znaky moderních technologií na školách

Moderní technologie a jejich využívání na školách s sebou přináší celou řadu pozitivních vlivů.

Pro jejich vymezení jsem vybrala přehledné shrnutí od Zounka a Sudického (2012, s. 138-140):

- **časová a prostorová dostupnost ke studijním materiálům,**
- **inovovat, rozšiřovat, doplňovat učební materiály,**
- **flexibilita studia,**
- **opakování, testování, procvičování znalostí a dovedností,**
- **podpora kreativity, názornosti,**
- **objektivita hodnocení,**
- **rychlost zpětné vazby,**
- **zvyšování efektivity a podněcování žáků k vlastní iniciativě využívající informační zdroje a práce s dalšími technologickými zařízeními.**

2.5 Negativní znaky moderních technologií na školách

Zařazení nových moderních technologií v procesu vzdělávání s sebou přináší také negativní vlivy (Zounek a Sudický, 2012, s. 141-147):

- **odosobnění žáka ve vyučovacím procesu,**
- **nedostatečná úroveň vzdělání pedagogů pro tuto oblast,**
- **náročná příprava kvalitního učebního materiálu,**
- **absence osobních kontaktů,**
- **zvyšující se riziko zahlcení informacemi,**
- **nezvládání smyslu orientace v informacích,**

- **neschopnost reagovat na potřeby žáka** (nevyhovující způsob vedení výuky – individuální problematika),
- **možná úskalí spojená s nevynaložením dostatečné aktivity žáka ve výuce,**
- **nedostatek fantazie, rozmanitosti, kreativity.**

3 KOMUNIKACE A MEZILIDSKÉ VZTAHY DĚTÍ A MLADISTVÝCH NEJEN V PROSTŘEDÍ INTERNETU A SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

Ve třetí kapitole vymezím komunikaci, ale také se zaměřím na komunikaci v prostředí internetu a sociálních sítí. Věnovat se budu pozitivním a negativním vlivům, které tato komunikace přináší. Posléze se věnuji mezilidským vztahům, sebepojetí a identitě dětí a mladistvých v reálném prostředí a v prostředí internetu a sociálních sítí.

3.1 Komunikace a její specifika

„Komunikaci lze označit za proces, v němž si lidé vyměňují vzájemné emoce, postoje, ideje, informace, záměry, motivace, nedorozumění aj. Sdílíme i sdělujeme všechny tyto skutečnosti. Spoluutváříme ji a také ji ovlivňujeme (Vybíral, 2000, s. 17-21).“

Autorka Müllerová (2002, s. 21-22) definuje komunikaci následovně: „Komunikaci chápeme jako jednání, při němž dochází k přenosu sdělení za použití symbolů. Účastníci komunikace na sebe vzájemně působí, a dostávají se tak do komunikačního procesu.“

Rozlišujeme dva základní druhy komunikace (DeVito, 2008, s. 97-150):

- **verbální komunikace** – spočívá v dorozumívání se mezi dvěma (nebo více) subjekty za použití prostředků, tedy slov a znakových symbolů. Mezi determinanty verbální komunikace řadíme: hlasitost, pomlky, výstižnost, rychlost, výšku hlasu, intonaci, délku projevu, slovní parazity.
- **neverbální komunikace** – je označení pro ten typ komunikace, při kterém není zapotřebí použít mluvené slovo. Mezi základní složky neverbální komunikace řadíme: proxemiku, haptiku, posturiku. Dále do této kategorie dále můžeme zařadit: vůně, oblečení, čichovou komunikaci, mlčení apod.

Způsob, jakým lidé mohou mezi sebou komunikovat, je celá řada. My si nyní uvedeme základní dělení podle DeVita (2008, s. 13-56):

- **intrapersonální komunikace** znamená, že jedinci promlouvají k sobě, ke své vlastní osobě. Jedinec se tak nachází v roli posluchače a v roli řečníka ve svém vnitřním procesu,
- **interpersonální komunikace** spočívá v komunikaci mezi minimálně dvěma osobami či mezi neomezeným množstvím zainteresovaných osob. Do této

kategorie dále řadíme, tedy: rozhovor, komunikaci v malé skupině (zahrnuje zpravidla 5-10 lidí), veřejnou komunikaci.

Zvláštním specifikem ve vztahu k této podkapitole je tzv. „*neefektivní komunikace*“, pro kterou jsou typické znaky, mezi které řadíme výčitky, kritiku, moralizování, zesměšňování, lamentace, citové vydírání, pokyny a příkazy, negativismus, nálepkování, srovnávání, urážky, ponižování, ironii, křik. Komunikace obsahující tyto nežádoucí jevy je považována za špatně zvolenou, matoucí a ohrožující zdravý vývoj nejen dětí a mladistvých, ale i dospělých osob (Sak, 2000, s. 23-28).

3.2 Proměny v komunikaci

Jak se vyvíjí lidská civilizace, objevují se stále nové způsoby komunikace. V mnoha odborných publikacích je tato skutečnost rozdělena do čtyř základních vývojových epoch. Pro tuto práci jsem použila epochy od Musila (2010, s. 29-45):

- **epocha signálů,**
- **epocha mluvení a jazyka,**
- **epocha psaní,**
- **epocha elektronické komunikace** sahá do druhé poloviny 20. století. Prvními komunikačními a informačními prostředky byly rozhlas a televize, nyní stále vévodí internet. V současné době narůstají další nové možnosti realizace komunikace, které směřují ke stejnému cíli – totiž k mezilidské komunikaci a informovanosti. Elektronická komunikace je nazývána „*nepřímou komunikací*“, k ní se váže pojem „*médium*“.

3.3 Komunikace dětí a mladistvých na internetu a sociálních sítích

Komunikace prostřednictvím internetu a sociálních sítí tvoří neoddělitelnou součást života dnešních dětí a mládeže. V tomto druhu komunikace se méně často setkáváme s obsáhlou slovní zásobou, ani pravopisná a stylistická pravidla nejsou striktně dodržována. Tento typ komunikace dává účastníkům možnost rozmyslet si své odpovědi, což je při skutečném kontaktu obtížnější (Krčmářová, 2012, s. 53-56).

Tato komunikace s sebou nese celou řadu možností, jak k ní přistupovat a k čemu ji využít. Z hlediska jejího poslaného obsahu ji dělíme na zprávu obsahující (Cejpek, 2005, s. 145-147):

- **text**, který je stále ve světě dětí a mladistvých nejpobulárnější,
- **obrázky a videa**, zejména obrázky se stávají druhou nejpoužívanější formou elektronické komunikace mezi dětmi a mládeží,
- **zvuk**, který prozatím není tolik pobulárním nástrojem internetové komunikace.

Stále platí, že v komunikaci probíhající prostřednictvím technických zařízení využívají děti a mladiství kombinaci textu, obrazu, či videa, mnohdy i za použití hlasového zvuku. Specifikem této komunikace je také její rytmus, tedy intervaly mezi poslanými zprávami a odeslanými odpověďmi. Vzhledem k tomu, že nikdo na nás přímo nenaléhá a nevyžaduje naši okamžitou reakci, máme čas si odpověď rozmyslet, pro sebe správně si odpověď zformulovat. Mnozí autoři se shodují, že převážně děti a mladiství využívají tuto komunikaci jako prostředek, v němž jsou uvolněnější, otevřenější, ale také ironičtější, agresivnější a bezohlednější (Krčmářová, 2012. s. 77-79).

Další otázkou zůstávají jazykové prostředky užívané v komunikaci po internetu či sociálních sítích. Psané slovo a celý svět kolem českého jazyka přináší nové prvky, které mění tento druh komunikace psaného projevu na nový prostor. Při této komunikaci děti a mladiství využívají u slov velké množství zkratk, spojení aj. Dochází tak k celkové změně po stránce stylistické, syntaktické, sémantické a kompoziční. Tím nás tato situace dovádí k ochuzení českého jazyka o jazykové prostředky (Cejpek, 2005, s. 78-89).

Dalším specifickým spojeným s komunikací na internetu a sociálních sítích je užívání tzv. „*emotikonů*“. Jedná se o symboly – grafické obrázky, které využíváme v textové elektronické komunikaci a snažíme se jimi vyjádřit své pocity, emoce – jsou tedy projevem neverbální komunikace. Existuje tisíce možných podob emotikonů, které vystihují přesně ten stav, pocit, situaci, emoci, kterou nemůžeme jinak než za použití tohoto daného obrázku ve virtualitě vyjádřit. Emotikony nám pomáhají vyjádřit vlastní emoce (Konečný, 2011, s. 20-28).

3.3.1 Pozitivní znaky komunikace na internetu a sociálních sítích

Je velmi náročné přesně vymezit kladné znaky, které tento druh komunikace dětem a mládeži přináší do jejich životů. Ovšem určité vymezení pozitiv již existuje. Nyní se zaměříme na jejich výčet (Sak a Mareš, 2007, s. 249-251):

- **nabízí demokratický přístup v komunikaci,**

- **interaktivnost a potenciální komunikativnost každého s každým v jakýkoliv čas a na kterémkoliv místě,**
- **posun dětí a mládeže v oblasti modernizace a technizace společnosti,**
- **můžeme archivovat zprávy,**
- **dochází při ní k rovnému postavení všech osob,**
- **volba textové podoby komunikace.**

3.3.2 Negativní znaky komunikace na internetu a sociálních sítí

Samozřejmě je nutné uvědomit si i jistá úskalí elektronické komunikace, proto si představíme její možné negativní vlivy doprovázející děti a mládež v jejich každodenním životě (Sak a Mareš, 2007, s. 273-275):

- **odloučení lidí od sebe navzájem (ohrožená osobní setkávání),**
- **dochází k okrádání se o kvalitní, přirozené, spontánní city a emoce,**
- **vznikají tendence směřující k oproštění se od tradičních, socializačních, edukačních, sociálních obsahů,**
- **normalita při tomto druhu komunikace bývá často zpochybňována,**
- **dochází k experimentování s identitami.**

3.4 Mezilidské vztahy

Faktory, které ovlivňují mezilidské vztahy, rozdělujeme na „vnitřní“ a „vnější“. Mezi vnitřní faktory řadíme: dědičný základ, neurofyziologický základ, temperament (Vágnerová, 2010, s. 28-64). Co se týká vnějších faktorů, řadíme k nim: rodinu, vrstevníky, školní či pracovní prostředí, region a zemi (kulturu), v níž se jedinec narodí a poté vyrůstá. Nejčastěji se mezilidské vztahy a jejich kvalita odráží při vzájemném dorozumívání s ostatními lidmi anebo při vzájemné spolupráci (aktivitě). O mezilidských vztazích můžeme hovořit jako o vztazích pozitivních, negativních či neutrálních. Základním předpokladem pro to, aby vztahy byly v rovnováze a staly se udržitelnými, je to, jak přistupuje daný jedinec sám k sobě (Vágnerová, 2010, s. 242-276).

Člověk jakožto sociální bytost si musí osvojit základní podmínky proto, aby byl schopen orientovat se v dané kultuře, z níž pochází a ve které žije. Musí se naučit porozumět jejím idejím, zvykům, institucím, symbolům, legislativě, názorům a dalším charakteristikám konkrétní společnosti. Přístupovat k souboru norem a hodnot dané společnosti zodpovědně a naučit se je respektovat. V neposlední řadě je důležité osvojit

si základní a vyžadované způsoby chování a naplňovat sociální role tak, jak to od nás společnost očekává. Tento jev probíhá v socializačním procesu, jenž končí naší smrtí (Wedlichová a Heřmanová, 2008, s. 73-81).

Pro děti a mládeže je nejdůležitější pro vytváření nových a udržení stávajících sociálních vztahů především to, aby vyrůstaly v harmonickém a kultivovaném rodinném i školním (vzdělávacím) prostředí. Důležité je uvědomit si, důležitý význam rodové identity – tedy roli muže a ženy. Kdy z těchto rolí vyplývají určitá společenská očekávání. Velmi důležitý je také kontakt s jinými sociálními skupinami, do nichž se během svého života dostáváme. Především pak mladou generaci nejvíce ovlivňují vrstevnické skupiny (Janošová, 2008, s. 133-144).

3.4.1 Identita a sebepojetí u dětí a mladistvých

Jak již bylo zmíněno, v průběhu života se sebepojetí a vytváření identity mění, vyvíjí. Celá řada odborníků se však shoduje na tom, že sebepojetí a identita se formuje na základě vlastních získaných zkušeností se sebou samým. Základní vědomí o sobě samém začíná u dětí okolo třetího až šestého měsíce života a kolem prvního roku věku si dítě uvědomuje své tělo a jeho aktivity (Vágnerová, 2010, s. 300-306).

Zaměřím se na jedince staršího školního věku. Rozvíjejí se u nich kognitivní schopnosti ovlivňující právě oblast sebepojetí. Dochází k tělesným a hormonálním transformacím. Jedinec v tomto období nepřijímá autority, vzory, které mu doposud byly prezentovány. Naopak, začíná vyhledávat atraktivnější vzory, s nimiž by se mohl identifikovat. Také se začíná realizovat v jiných (pro něj zcela nových) činnostech, které jsou často spojovány s adrenalinem, anebo jsou považovány za nežádoucí projev odporující společenským pravidlům, hodnotám, normám apod. Pro toto období je také typické téma genderových a sexuálních otázek (Janošová, 2008, s. 199-209).

V období dospívání dochází k nárůstu zájmu potřeby intimity a partnerských vztahů. Obecně platí, že jedinci více sledují své existenciální potřeby. Dospívající často absolvují boj mezi požadavky společnosti a potřebou vymežit sebe samotného. Dále také dochází k rekapitulaci vlastní minulosti a nárůstu orientace na svoji budoucnost. U dospívajících se často setkáváme s nerealistickými úvahami o sobě a své vidině života, načež dochází právě k nesouladu ideálního a reálného „já“ (Janošová, 2008, s. 209-210).

3.5 Mezilidské vztahy dětí a mladistvých na internetu a sociálních sítí

Jak jsme se již v předchozím textu dozvěděli, děti a mládež většinu svého volného i (studijního a pracovního) času věnují manipulaci s moderními technologiemi. Problematická chvíle nastává tehdy, kdy děti a mladiství nejsou schopni navazovat a udržovat vztahy v reálném prostředí a raději se uchylují k formování internetových vztahů. Tito jedinci jsou poté ohroženi na zdravém vývoji. V prostředí internetu se vyskytuje – nedostatečná schopnost empatie, důvěry, rozpoznání vážnosti situace, špatná interpretace, problematika emocí, citů. Poté lze zjednodušeně tvrdit, že je ohrožen běžný (reálný) kontakt s okolím (rodiče, prarodiče, vrstevníci, příroda) a s ním související další aktivity, přirozené lidské potřeby (projev lásky, náklonnosti), zdravé rozvíjení sebe (zájmy, kreativita, myšlení) apod. (Siegel, 2016, s. 90-107).

Sociální sítě – sociální profily na nich vytvořené jsou hlavní doménou a fenoménem v životě mladé generace. Sociálním sítím poskytujeme část ze svého skutečného života – fotografie, osobní údaje, údaje o místě trvalého bydliště, ale také informace o své aktuální pozici, emočním rozpoložení, denní aktivitě atd. Prostřednictvím zmíněných profilů na sociálních sítích, v nichž jsou i další uživatelé, s okolím komunikujeme a vytváříme si tímto svoji vlastní podobu. Zároveň tak vytváříme sociální komunitu mimo reálné podmínky. Můžeme tak směřovat ke vzniku individualizované společnosti, a tím se dostáváme k problematickému odcizení lidí a následné osamělosti (Spitzer, 2016, s. 268-275).

3.5.1 Identita dětí a mladistvých na internetu a sociálních sítí

Autoři Berger a Luckmann rozlišují z pohledu sociologického konstruktivismu, dva typy identity, a to „*individuální*“ a „*kolektivní*“. Použijí nyní výňatek z jejich publikace, který přesně vystihuje jejich podstatu (1999, s. 128): „*Jelikož společnost existuje jako objektivní i jako subjektivní realita, jakákoliv její teoretická analýza musí zahrnovat oba tyto její aspekty. Jak jsme uvedli, těmto aspektům je věnována náležitá pozornost jedině tehdy, chápeme-li společnost jako neustálý dialektický vztah tří složek: externalizace, objektivace a internalizace.*“

Mnoho dalších autorů zmiňuje významnou důležitost tzv. „*rolové identity*“, která nás také v této podkapitole bude zajímat. Rolová identita je chápána jako imaginativní představa o sobě samotném, v jaké sociální pozici se cítí bezpečně a v jaké se chce

udržet. Každý z nás si nenárokuje pouze jednu rolovou identitu – utváří se tzv. „*hierarchie mnoha rolových identit*“. Ty vyjadřují, jak by rádi sebe viděli, zahrnují tedy naše ideály, tužby. Významnou roli v tom, jakou identitu jedinec zvolí, hraje především konkrétní situace a také určitý druh podpory ze strany okolí, která má obrovský vliv na ukotvení dané rolové identity (Šmahel, 2003, s. 39).

Velké množství výzkumů dokazuje, že děti různé moderní technologie považují za živé entity. Dospívající k nim přistupují jako k možnosti – „*experimentování s identitami*“. To umožňuje několik aspektů internetu a sociálních sítí, a těmi jsou anonymita, prostředí bez hranic, fyzické bezpečí, absence sebe sama, možnost ukončení kontaktu aj. (Šmahel, 2003, s. 43).

Do těchto identit vkládáme část svého myšlení, pocitů, svého „já“. Naše prezentace na internetu a sociálních sítí je pouze z jedné části vědomá, neboť to, co poskytneme do tohoto prostředí, je pouze přenos, projekce představ, pocitů, fantazií, nevědomých přání a komplexů. Vzniká tak zcela samostatná osobnost (Šmahel, 2003, s. 60-61).

Více takovýchto samostatných osobností vede k vytvoření tzv. „*virtuální komunity*“. Tyto komunity sdílí společné zájmy, hodnoty a mohou vést i k vytvoření pevné podpory a přátelské vazby. Z pohledu časového horizontu se však jedná o křehké, volné vztahy lidí, které se mohou kdykoliv rozpadnout oproti fyzickým komunitám (Pospíšilová, 2016, s. 16-23).

Člověk, jakožto základní jednotka společenské sítě se stává čím dál méně členem určité organizace, skupiny či místa. Proto obavy z rozšiřující síťové individualizace stále narůstají (Pospíšilová, 2016, s. 28-30).

4 BEZPEČNÝ POHYB DĚTÍ A MLÁDEŽE NA INTERNETU A SOCIÁLNÍCH SÍTÍ

Poslední kapitola je věnována rodičům a školám, jež jsou hlavními aktéry při řešení problémů, s kterými se děti a mladistvé osoby v prostoru internetu a sociálních sítí mohou setkat.

4.1 Úloha rodičů v případě zajištění bezpečného pohybu dětí a mládeže na internetu a sociálních sítí

Co se týká přístupu českých rodičů k užívání nabízených služeb internetu a sociálních sítí, je jejich postoj považován za liberální. Svým potomkům dovolují mnohé aktivity, které tak ohrožují osobnostní vývoj a také je mohou dostat do již dříve zmíněných rizikových situací. Čeští rodiče ve srovnání s rodiči z jiných zemí EU málokdy využívají tzv. „zabezpečovacích systémů“. Tyto systémy rodičovské kontroly jsou vždy zaměřeny na jiná specifika. Existují takové, které se orientují na zamezení přístupu na nevhodné webové stránky. Dále takové, jež umožňují rodičům na dálku sledovat činnost jedinců ve virtualitě – četnost i čas spouštění určitých aplikací či sledování jiných uživatelských aktivit. Je důležité také uvést, že v současné době vzniká celá řada projektů orientující se na danou problematiku (EU Kids Online, Kyber-trénink apod.) (Šmahaj, 2014, s. 69-76).

Odborníci se shodují, že je nezbytně nutné, aby rodiče svým potomkům nezakazovali pohyb na internetu či sociální sítí. Jejich potomci jsou vynalézaví a schopní najít si jiné cesty k tomu, jak se stát uživateli informačních a komunikačních technologií. V zájmu rodičů by měl být aplikován dozor a zajištění kontroly nad pohybem dětí při užívání služeb internetu a sociálních sítí. Je zapotřebí vymezit dětem od nejtělejšího věku „virtuální hranice“ - stanovit časové limity, popřípadě využít již zmíněných kontrolních systémů, které rodičům dodají pocit bezpečí a jistoty (Šmahaj, 2014, s. 81).

4.2 Úloha školy v případě zajištění bezpečného pohybu dětí a mládeže na internetu a sociálních sítí

Již od nepaměti se ve školním prostředí vyskytují psychické i fyzické druhy šikany. Prvotním orgánem, který tuto problematiku řeší a je za ni zodpovědný, je právě

škola. S kyberšikanou a dalšími kyberhrozbami je to problematičtější, neboť není podmínkou, že se vždy odehrávají na půdě školy, ale jsou realizovány spíše mimo ni. Ovšem tou šikanou, která proběhne na půdě školy, je povinna se právě škola zabývat. Klasická podoba tzv. „školní šikany“ vyžaduje spoustu odborných metod, postupů a prostředků, jak ji řešit. Tento soubor odborných nástrojů nejlépe ovládají pedagogové daných škol, jelikož se dostávají po dobu své pedagogické činnosti do situací, které vyžadují odborná řešení. Přitom často využívají již získaných zkušeností, informací a znalostí z pedagogické praxe své vlastní či svých pedagogických kolegů (Martínek, 2015, s. 170-173).

V případě výskytu kyberšikany na půdě školy je nutná spolupráce výchovného poradce, školního metodika prevence či školního psychologa. Škola je povinna informovat o problému rodinu. Následně se vyžaduje nutná spolupráce dalších orgánů (policie, orgán sociálně – právní ochrany dětí, neziskové organizace apod.) (Martínek, 2015, s. 178).

Preventivní strategií pro zabránění vzniku kyberšikany a dalších kyberhrozeb je vzdělávat, vytvářet povědomí a rozšiřovat znalosti v oblasti moderních technologií a všeho, s nimi spojené. Důležité je také vytvářet příznivé školní prostředí. Nutností je u žáků prohlubovat empatické cítění, úctu, respekt, toleranci nejen k sobě samému, ale převážně ke svému okolí, vytvářet všemi možnými prostředky pozitivní prostředí ve třídě (na škole), sledovat chování žáků a snažit se vytvářet mezi žáky i ve vztahu k pedagogům zdravé (pozitivní) sociální vztahy – to lze zajistit především komunikací, adekvátní spoluprací a stanovením hranic (Martínek, 2015, s. 181).

VÝZKUMNÁ ČÁST

6 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkum je zaměřen na zjištění, zda mají internet a sociální sítě vliv na komunikaci a vytváření mezilidských vztahů u žáků základních a středních škol. Dále tato kapitola porovnává a určuje, na jakém typu škol má užívání služeb internetu a sociálních sítí častější vliv na dané oblasti.

6.1 Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky

Stanovení cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem diplomové práce bylo pochopit důležitost postavení internetu a sociálních sítí v životě dítěte a mladistvého, a to v rodinném i školním prostředí. Orientovala jsem se především na komunikaci a vytváření mezilidských vztahů v reálném prostředí a v prostředí internetu a sociálních sítí u dětí a mladistvých na základních a středních školách.

Stanovení výzkumných otázek

Pro výzkum byly stanoveny tyto výzkumné otázky, které budou zodpovězeny pomocí otázek v dotazníku:

VO1: Mají žáci základních a středních škol rozdílné možnosti s připojením k internetu přes jakoukoli moderní technologii z prostředí domova?

VO2: Mají žáci základních a středních škol rozdílné zkušenosti s využíváním služeb internetu během vyučovacích hodin na školách?

VO3: Mají žáci základních a středních škol stejné názory vztahující se k důvodu založení osobního profilu na sociálních sítích?

VO4: Stráví žáci základních a středních škol rozdílný počet denních hodin využíváním služeb internetu?

VO5: Stráví žáci základních a středních škol rozdílný počet denních hodin využíváním služeb sociálních sítí?

VO6: Mají žáci základních a středních škol stejné názory v upřednostňování způsobu komunikace v rámci prostředí?

VO7: Mají žáci základních a středních škol stejné názory v upřednostňování způsobu navazování mezilidských vztahů v rámci prostředí?

VO8: Mají žáci základních a středních škol rozdílné pocity při pohybu v prostředí internetu a sociálních sítí?

VO9: Mají žáci základních a středních škol rozdílné názory na bezpečný pohyb v prostředí internetu a sociálních sítí?

6.2 Stanovené hypotézy

V rámci praktické části diplomové práce jsem stanovila následující hypotézy:

Hypotéza č. 1

HA: Existuje statisticky významný vztah v tvrzeních žáků základních a středních škol na možnost připojení se přes moderní technologie k internetu z domácího prostředí.

Hypotéza č. 2

HA: Existuje statisticky významný vztah ve zkušenostech žáků základních a středních škol týkající se využívání služeb internetu ve vyučovacích hodinách na školách.

Hypotéza č. 3

HA: Existuje statisticky významný vztah v tvrzeních žáků základních a středních škol vztahující se k důvodům založení osobního profilu na sociální síti.

Hypotéza č. 4

HA: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na počet strávených hodin využíváním služeb internetu.

Hypotéza č. 5

HA: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na počet strávených hodin využíváním služeb sociální sítě.

Hypotéza č. 6

HA: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na upřednostňování způsobu komunikace v rámci prostředí.

Hypotéza č. 7

HA: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol v upřednostňování způsobu navazování mezilidských vztahů.

Hypotéza č. 8

HA: Existuje statisticky významný vztah v pocitech žáků základních a středních škol, které je doprovázejí při pohybu na internetu a sociálních sítích.

Hypotéza č. 9

HA: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol týkající se bezpečného pohybu na internetu a sociálních sítích.

6.3 Charakteristika výzkumné metody

V diplomové práci byl zvolen kvantitativní vědecký přístup. Pro sběr dat mi byl nápomocným nástrojem vědeckého výzkumu dotazník. Jedná se o jednu z nejčastěji užívaných metod pedagogického výzkumu pro zjišťování informací (Walker, 2013, s. 37-38). Dotazníky byly anonymní a byly vytvořeny dva, pro žáky základních škol a pro žáky středních škol. Dotazník určený pro žáky základních škol obsahoval 18 otázek. Druhá podoba dotazníku byla složena z 26 otázek. Tyto dotazníky se od sebe lišily počtem obsažených otázek a jejich formulací pro dané respondenty. Dotazníky měly tištěnou podobu. Jednotlivé otázky v nich položené jsou kombinací uzavřených, polouzavřených a otevřených otázek. Dále v nich mohli žáci odpovídat na vybrané otázky za pomoci pořadové a intervalové škály. Dotazníky, které byly respondentům předloženy, jsou uvedeny v příloze. Poté proběhl sběr dat a následně jejich vyhodnocení.

6.4 Charakteristika výzkumného souboru

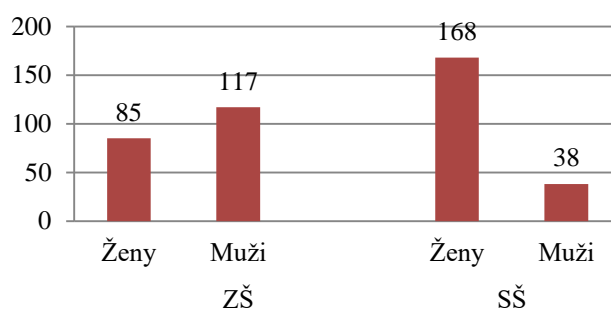
Do výzkumného šetření se zapojilo celkem 408 žáků základních a středních škol. Dotazníky byly určeny žákům šestého až devátého ročníku základních škol a žákům prvního až čtvrtého ročníku středních škol.

Výzkum probíhal na těchto školách:

- **základní školy** – průzkum probíhal na Základní škole v Týništi nad Orlicí, kde se výzkumu zúčastnilo 77 žáků. Na Základní škole v Častolovicích se do výzkumu zapojilo 125 žáků. Výzkumu se zúčastnilo celkem 202 žáků základních škol.
- **střední školy** – výzkum byl realizován na VOŠ a SPŠ Rychnov nad Kněžnou a zapojilo se do něj 42 žáků. Na OA a SOŠ cestovního ruchu Choceň se zúčastnilo výzkumu 164 žáků. Do výzkumu bylo zapojeno celkem 206 žáků středních škol.

Graficky jsem zpracovala otázku číslo jedna z dotazníků pro žáky ZŠ a SŠ a následně ji v kapitole – charakteristika výzkumného souboru prezentuji:

Otázka faktografická č. 1: Pohlaví žáků základních a středních škol

Graf č. 1: Souhrnná klasifikace respondentů

Dotazník vyplnilo 85 (21 %) žen a 117 (29 %) mužů základních škol. Dotazník na středních školách vyplnilo 168 (41 %) žen a 38 (9 %) mužů.

6.5 Sběr dat

Dotazníky jsem rozdala a následně přijímala na školách v termínu od 12. listopadu 2018 do 21. prosince 2018. V případě nepochopení konkrétním otázkám měli žáci možnost požádat mě o pomoc. Celkem dotazníky vyplnilo 408 žáků základních a středních škol.

6.6 Vyhodnocení a interpretace dotazníkových položek

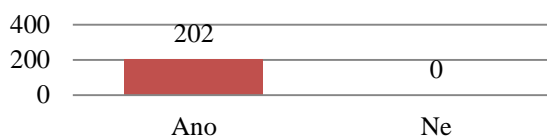
V této kapitole uvedu jednotlivé otázky a odpovědi žáků, které budou představovat výsledky dotazníkového šetření na základních a středních školách. Pro lepší přehlednost jsem výsledky výzkumu graficky zpracovala pomocí kruhových a sloupcových grafů.

6.6.1. Výsledky dotazníkového šetření na základních školách

V této kapitole prezentuji výsledky výzkumu žáků základních škol v Týništi nad Orlicí a Častolovicích od šestých do devátých ročníků. Dotazník určený žákům základních škol obsahoval 18 otázek.

Otázka faktografická č. 1 je pro lepší přehlednost zpracována v kapitole pod názvem: „Charakteristika výzkumného souboru“ na straně 41.

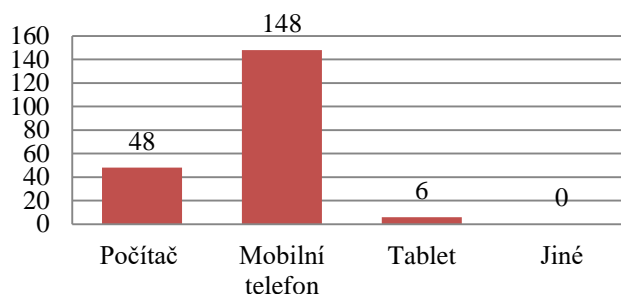
Otázka č. 2: Vlastnictví moderních technologií

Graf č. 2 Vlastní držení moderních technologií

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik žáků vlastní moderní technologie (mobilní telefon, PC, tablet apod.). Je patrné, že každý dotazovaný vlastní alespoň jednu z uvedených technologií.

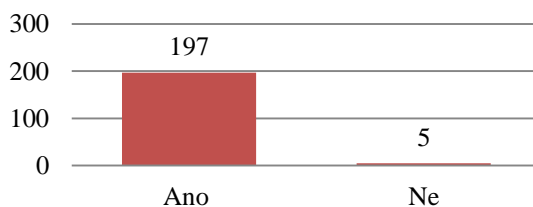
Otázka č. 3: Oblíbenost moderních technologií

Graf č. 3 Oblíbenost moderních technologií

Otázka shrnuje, jaké moderní technologie respondenti nejčastěji pro své potřeby využívají. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že nejoblíbenějším zařízením je mobilní telefon, který označilo 148 (73 %) respondentů. Co do oblíbenosti následuje počítač (notebook), který označilo 48 (24 %) dotazovaných. Tablet označilo 6 (3 %) žáků. Jiné moderní technologie nebyly uvedeny.

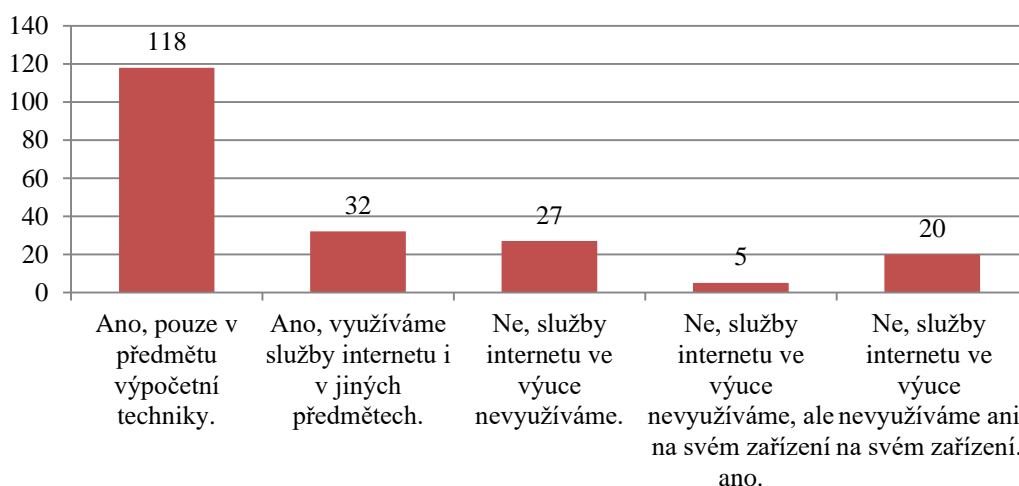
Otázka č. 4: Možnosti připojení se k internetu z prostředí domova

Graf č. 4 Počet žáků, kteří mají možnost připojit se k internetu v domácím prostředí

Tato otázka měla za cíl zjistit, kolik žáků má možnost v domácím prostředí se připojit k internetu. Počet žáků, jež mají možnost připojit se k internetu, činí 197 (98 %). Zatímco 5 (2 %) žáků tuto možnost v prostředí domova nemá.

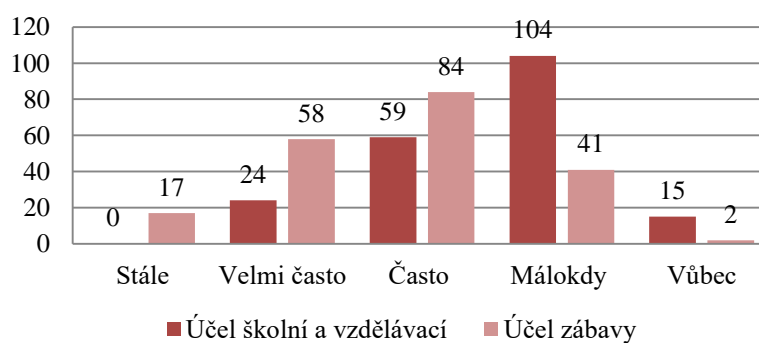
Otázka č. 5: Používání internetu ve vyučovacích hodinách

Graf č. 5 Vyjádření žáků týkající se využívání internetu v prostředí školy

Tato otázka klade důraz na míru využití internetu žáky ve školním prostředí. 118 (58 %) žáků využívá internet pouze ve vyučovacích hodinách výpočetní techniky či v jiném předmětu, který vyžaduje práci na PC. Připojení k internetu i v jiných předmětech označilo 32 (16 %) žáků. Dále se ukázalo, že služby internetu vůbec ve výuce nevyužívá 27 (13 %) žáků.

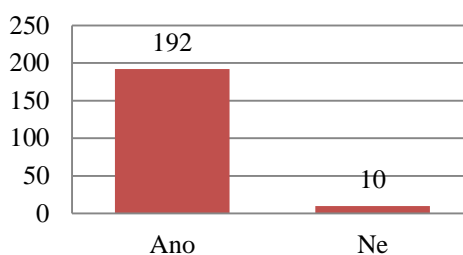
Otázka č. 6: Využívání internetu pro účel školní, vzdělávací a pro účel zábavy

Graf č. 6 Využívání internetu pro účel školní a pro účel zábavy

Cílem této otázky bylo zjistit, jak často využívají služby internetu pro účel školní (vzdělávací) a pro účel zábavy. Pro účel školní a vzdělávací využívá služby internetu málokdy 104 (52 %) respondentů. Zatímco pro účel zábavy často využívá internet 84 (42 %) respondentů. Zajímavým zjištěním byl poměrně vysoký počet respondentů využívajících internet stále za účelem zábavy 17 (8 %).

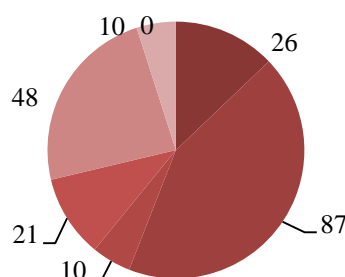
Otázka č. 7: Počet uživatelů sociálních sítí

Graf č. 7 Počet uživatelů sociálních sítí

Tato otázka zjišťuje počet uživatelů sociálních sítí. Kladně na tuto otázku odpovědělo 192 (95 %) žáků. Pouhých 10 (5 %) žáků nemá založený osobní účet na žádné sociální síti.

Otázka č. 8: Důvod založení osobního profilu na sociální síti

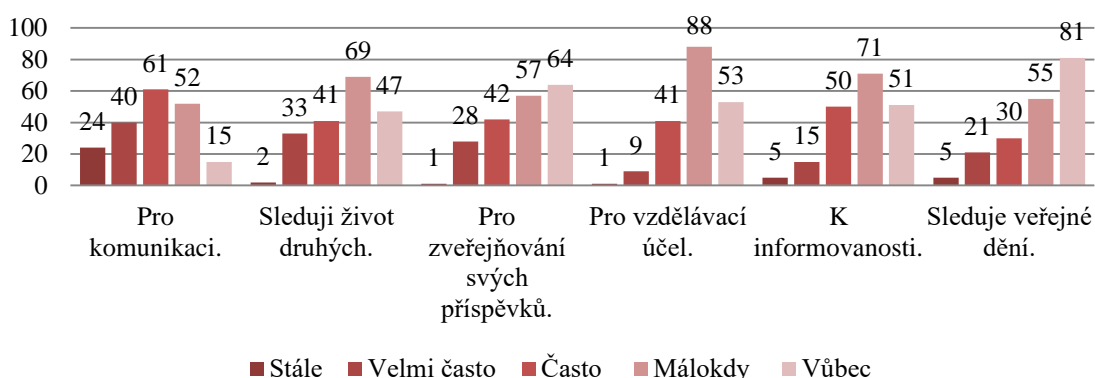

- Profil na sociální síti mají moji spolužáci (vrstevníci), nechtěl jsem se odlišovat.
- Zajímalo mě, jaké příspěvky kamarádi zveřejňují, chtěl jsem s nimi sdílet jejich příběhy.
- Důvodem k založení profilu na sociální síti byla potřeba mé sebe prezentace.
- Ke komunikaci s přáteli.
- Nevím.
- Nejsem uživatel žádné sociální sítě.
- Jiné

Graf č. 8 Důvod založení osobního profilu na sociální síti

Cílem této otázky bylo zjistit, co je hlavním důvodem zakládání osobních profilů sociálních sítí. Ukázalo se, že nejčastějším důvodem je sledování ostatních uživatelů sociálních sítí a spolusdílení jejich příběhů, tuto odpověď označilo 87 (43 %) žáků. Další nejčastěji označovanou odpovědí bylo, že žáci nevědí, proč si osobní profil na sociální síti vytvořili, takto odpovědělo 48 (24 %) dotázaných. Dalším často zmiňovaným důvodem bylo, že se žáci nechtěli odlišovat od svých vrstevníků, tuto odpověď zvolilo 26 (13 %) žáků. Je zapotřebí upozornit také na skutečnost, že 10 (5 %) žáků nemá založený osobní profil na žádné sociální síti.

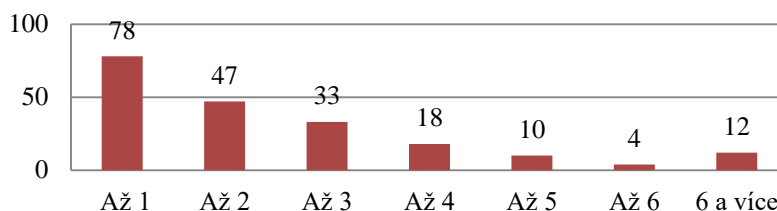
Otázka č. 9: Využívání sociálních sítí pro vybrané účely

Graf č. 9 Využívání sociálních sítí pro vybrané účely

V této otázce sleduji, jak často žáci využívají sociální sítě pro konkrétní účely. Graf č. 9 ukazuje, že 61 (63 %) žáků často komunikuje se svými kamarády prostřednictvím sociální sítě. Málokdy sleduje život druhých lidí 69 (18 %) žáků. Vůbec nezveřejňuje své vlastní příspěvky na osobním profilu sociální sítě 64 (21 %) respondentů. Ke vzdělávacím účelům sociální sítě využívá 88 (22 %) dotazovaných. Sociální sítě pro informovanost a motivaci málokdy využívá 71 (18 %) žáků. Veřejné dění skrz sociální sítě vůbec nesleduje 81 (26 %) dotazovaných. Málokdy sleduje veřejné dění 55 (14 %) žáků.

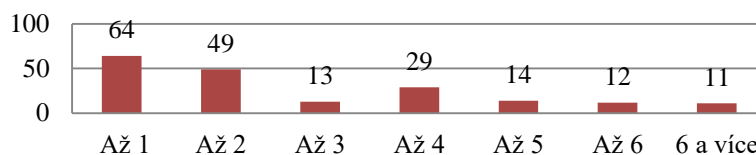
Otázka č. 10: Množství stráveného denního času na internetu

Graf č. 10 Počet hodin strávených na internetu

Tato otázka má shrnout množství strávených hodin na internetu. Až 1 hodinu stráví na internetu 78 (39 %) respondentů. Až 2 hodiny denně stráví připojením na internetu 47 (23 %) žáků. Zajímavé je, že více jak 6 hodin je na internetu připojeno 12 (6 %) respondentů.

Otázka č. 11: Množství stráveného denního času na sociálních sítích

Graf č. 11 Počet hodin strávených na sociálních sítích

Smyslem této otázky je vytvořit si obraz o množství strávených hodin všedního dne na sociální síti. Až 1 hodinu denně stráví připojeno na sociálních sítích 64 (33 %) žáků. Až 2 hodiny je připojeno 49 (26 %) dotazovaných. Zajímavé je, že 12 (6 %) dotazovaných stráví až 5 hodin na sociálních sítích a dále, že 6 hodin a více na sociálních sítích se pohybuje až 11 (6 %) žáků.

Tuto otázku vyplnili pouze žáci, kteří mají vytvořený osobní profil na sociálních sítích, tedy 192 z celkového počtu 202 žáků.

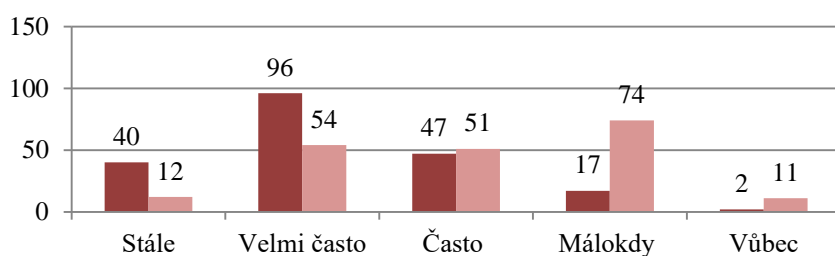
Otázka č. 12: Upřednostňování komunikace v rámci prostředí

Graf č. 12 Upřednostňování prostředí v komunikaci

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký druh prostředí jedinci pro komunikaci se svým okolím preferují. Ukázalo se, že 180 (89 %) žáků dává přednost komunikaci v rámci reálného prostředí. Pouze 22 (11 %) žáků zmínilo komunikaci prostřednictvím internetového prostředí.

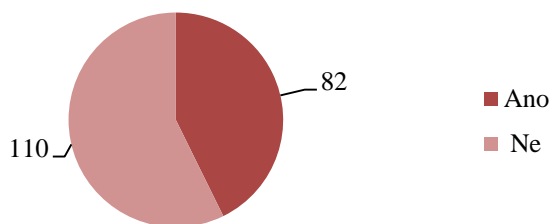
Otázka č. 13: Komunikace v rámci reálného a internetového prostředí

Graf č. 13 Komunikace v rámci reálného a internetového prostředí

Z této otázky vyplývá, jak často žáci komunikují prostřednictvím prostředí reálného a internetového. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že velmi často v reálném prostředí komunikuje 96 (48 %) respondentů. V internetovém prostředí málokdy komunikuje 74 (37 %) žáků. Zajímavé je, že stále v internetovém prostředí komunikuje 12 (6 %) dotazovaných, zatímco vůbec tak nekomunikuje 11 (5 %) žáků.

Otázka č. 14: Navazování nových mezilidských vztahů na sociálních sítích

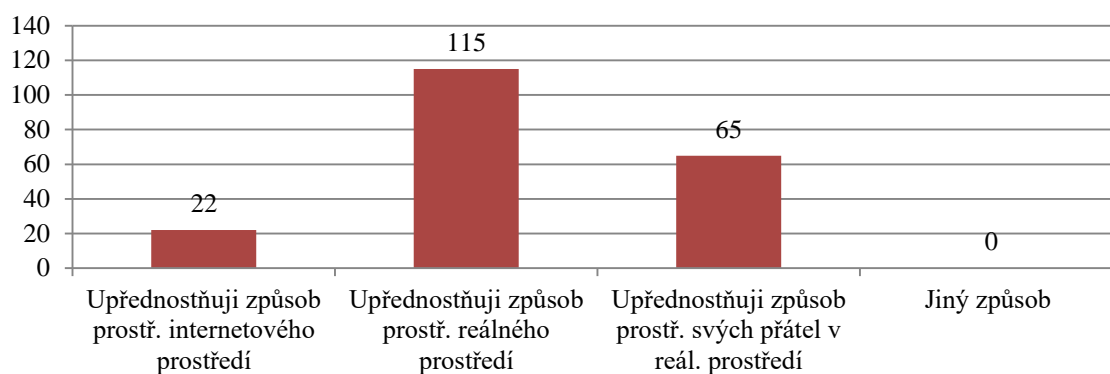

Graf č. 14 Počet navazování nových mezilidských vztahů na sociálních sítích

V této otázce zjišťuji, zda žáci navazují nové mezilidské vztahy v rámci sociálních sítí. Nenavazuje je 110 (57 %) dotazovaných. Navazuje je 82 (43 %) dotazovaných.

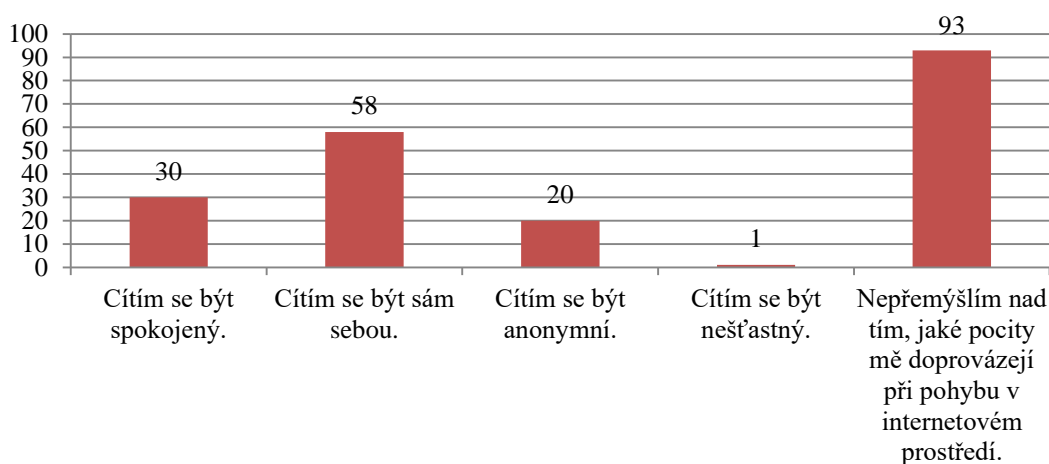
Otázka č. 15: Upřednostňování způsobu navazování nových mezilidských vztahů

Graf č. 15 Upřednostňování způsobu navazování nových mezilidských vztahů

Cílem otázky je zjistit, jaký způsob navazování nových mezilidských vztahů žáci upřednostňují. 115 (57 %) žáků volí způsob v reálném prostředí. Dále se 65 (32 %) žáků seznamuje prostřednictvím svých přátel v reálném prostředí. Prostřednictvím internetu se s novými osobami seznamuje 22 (11 %) žáků.

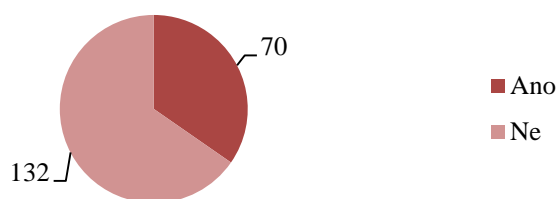
Otázka č. 16: Pocity, které žáky doprovázejí při pohybu v internetovém prostředí

Graf č. 16 Pocity, které žáky v internetovém prostředí doprovázejí

Otázka klade za cíl, zjistit, jaké pocity žáci mají při pohybu v internetovém prostředí. Nejčastěji žáci zmiňují, že nepřemýšlí nad tím, jaké pocity při této situaci mají, takto odpovědělo 93 (46 %) dotazovaných. Cítí se být sami sebou 58 (29 %) respondentů. Spokojeně se cítí 30 (15 %) dotazovaných. Anonymně se cítí 20 (10 %) respondentů. Nešťastně se cítí 1 (0%) respondent.

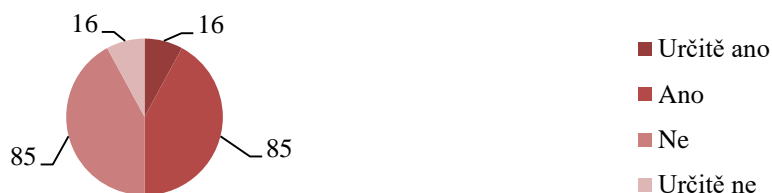
Otázka č. 17: Zkušenost žáků s nežádoucím chováním v internetovém prostředí

Graf č. 17 Zkušenost žáků s nežádoucím chováním v internetovém prostředí

Cílem této otázky bylo zjistit, zda žáci mají nějaké zkušenosti s nežádoucím chováním v internetovém prostředí. Ukázalo se, že 132 (65 %) žáků žádné negativní zkušenosti nemá. S nepřiměřeným chováním se setkala 70 (35 %) žáků.

Otázka č. 18: Vyjádření žáků na bezpečný pohyb v internetovém prostředí

Graf č. 18 Vyjádření žáků na bezpečný pohyb v internetovém prostředí

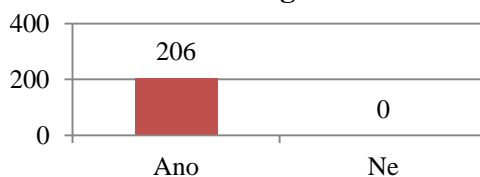
Předmětem této otázky bylo zjistit, nakolik se žáci cítí bezpečně při pohybu v internetovém prostředí. 85 (42 %) respondentů se necítí bezpečně. Cítí se bezpečně 85 (42 %) žáků.

6.6.2 Výsledky dotazníkového šetření na středních školách

V této kapitole prezentuji výsledky výzkumu žáků VOŠ a SPŠ Rychnov nad Kněžnou a OA a SOŠ cestovního ruchu Choceň od prvních do čtvrtých ročníků. Dotazník určený žákům středních škol obsahoval 26 otázek.

Otázka faktografická č. 1 je pro lepší přehlednost zpracována v kapitole pod názvem: „Charakteristika výzkumného souboru“ na straně 41.

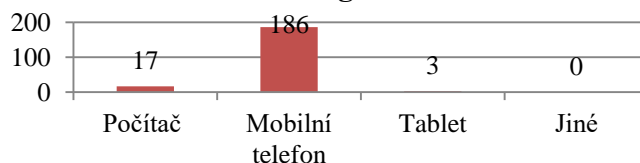
Otázka č. 2: Vlastnictví moderních technologií

Graf č. 19 Vlastní držení moderních technologií

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik žáků vlastní moderní technologie (mobilní telefon, PC, tablet apod.). Je patrné, že každý dotazovaný vlastní alespoň jednu z uvedených technologií.

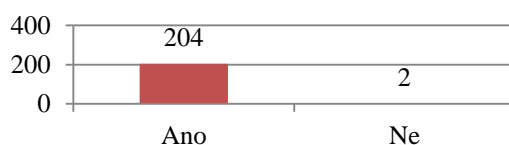
Otázka č. 3: Oblíbenost moderních technologií

Graf č. 20 Oblíbenost moderních technologií

Otázka shrnuje, jaké moderní technologie respondenti nejčastěji pro své potřeby využívají. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že nejoblíbenějším zařízením je mobilní telefon, který označilo 186 (90 %) žáků. Následuje v oblíbenosti počítač (notebook), který označilo 17 (8 %) žáků. Tablet označili 3 (2 %) žáci. Jiné moderní technologie nebyly uvedeny.

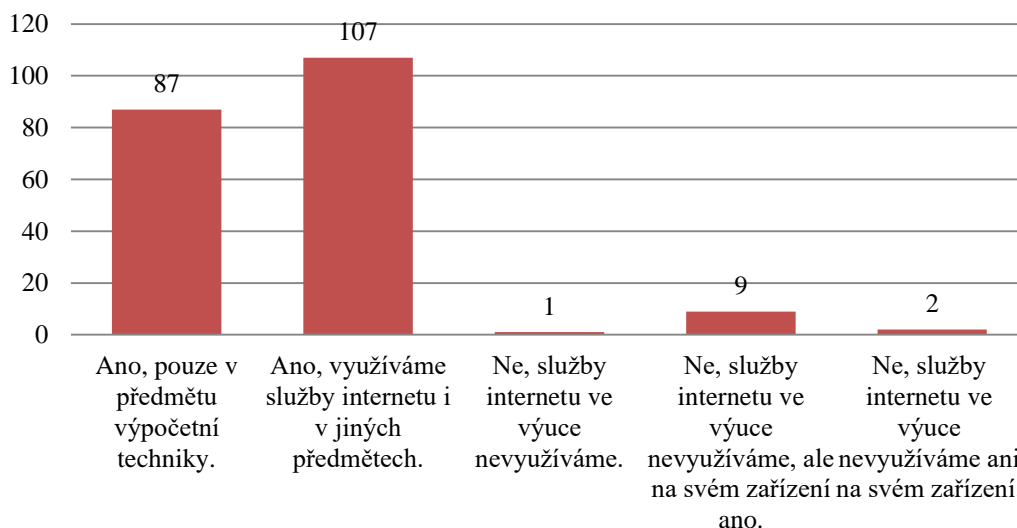
Otázka č. 4: Možnosti připojení se k internetu z prostředí domova

Graf č. 21 Počet žáků, kteří mají možnost připojit se k internetu v domácím prostředí

Tato otázka měla za cíl zjistit, kolik žáků má možnost připojit se v domácím prostředí k internetu. 204 (99 %) žáků má možnost připojit se k internetu ze svého domova. Zatímco pouze 2 (1 %) žáci tuto možnost nemají.

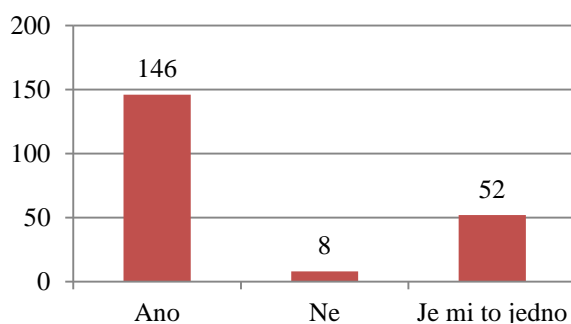
Otázka č. 5: Používání internetu ve vyučovacích hodinách

Graf č. 22 Vyjádření žáků týkající se využívání internetu v prostředí školy

Tato otázka klade důraz na míru využití internetu žáky ve školním prostředí. 107 (52 %) žáků využívá internet i v jiných vyučovacích předmětech, než je výpočetní technika. 87 (42 %) žáků využívá připojení k internetu pouze ve vyučovacích hodinách výpočetní techniky či v jiném předmětu, který vyžaduje práci na PC. 9 (4 %) žáků, tvrdí, že internet ve výuce nevyužívají, ale na svém osobním zařízení ano.

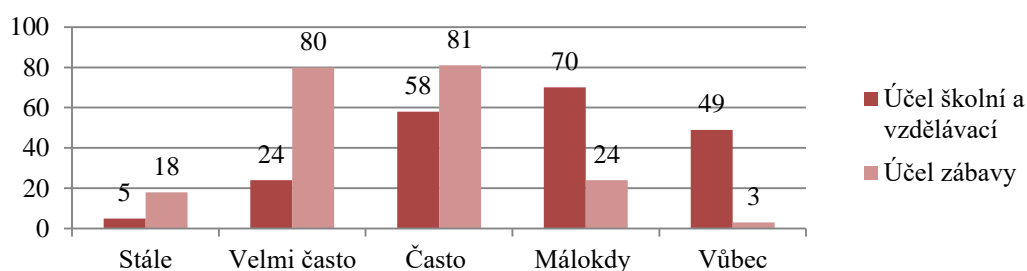
Otázka č. 6: Názor na vedení výuky za pomoci interaktivní tabule

Graf č. 23 Vyjádření míry spokojenosti na vedení výuky za pomoci interaktivní tabule

Smyslem této otázky bylo zjistit míru spokojenosti žáků s vedením výuky za pomoci interaktivní tabule. 146 (71 %) žáků je spokojeno s vyučováním za pomoci tohoto vzdělávacího prostředku. Dále 52 (25 %) žáků odpovědělo, že jim je jedno, zda využijí ve výuce interaktivní tabuli či nikoliv. Záporně hodnotí využívání interaktivní tabule pouze 8 (4 %) žáků.

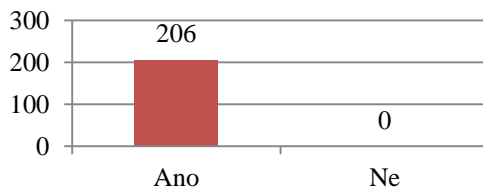
Otázka č. 7: Využívání internetu pro účel školní, vzdělávací a pro účel zábavy

Graf č. 24 Využívání internetu pro účel školní a pro účel zábavy

Cílem této otázky bylo zjistit, jak často využívají služby internetu pro účel školní (vzdělávací) a pro účel zábavy. Pro účel zábavy využívá služby internetu 81 (39 %) respondentů. Velmi často jej za účelem zábavy využívá 80 (42 %) respondentů. Zajímavým zjištěním byl poměrně vysoký počet respondentů, kteří vůbec nevyužívají internet ke školním a vzdělávacím účelům, tj. 49 (24 %) respondentů.

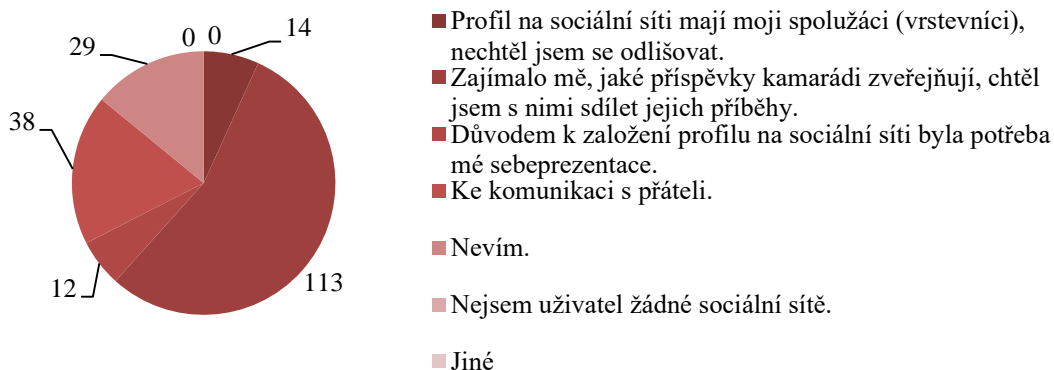
Otázka č. 8: Počet uživatelů sociálních sítí

Graf č. 25 Počet uživatelů sociálních sítí

Tato otázka zjišťuje počet uživatelů sociálních sítí. Kladně na tuto otázku odpověděli všichni dotázaní, tj. 206 (100 %) žáků.

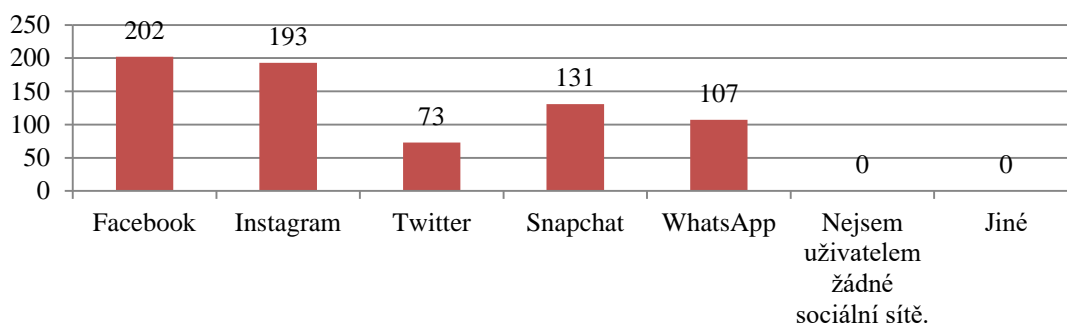
Otázka č. 9: Důvod založení osobního profilu na sociální síti

Graf č. 26 Důvod založení osobního profilu na sociální síti

Cílem této otázky bylo zjistit, co je hlavním důvodem zakládání osobních profilů sociálních sítí. Ukázalo se, že nejčastějším důvodem je sledování ostatních uživatelů sociálních sítí a spolusdílení jejich příběhů, tuto odpověď dalo 113 (55 %) žáků. Další nejčastěji označovanou odpovědí bylo, že si respondenti vytvořili osobní profil na základě komunikace se svými přáteli, takto odpovědělo 38 (18 %) dotazovaných. Dále 29 (14 %) žáků neví, proč si založili osobní profil na sociální síti.

Otázka č. 10: Založené osobní profily na sociálních sítích

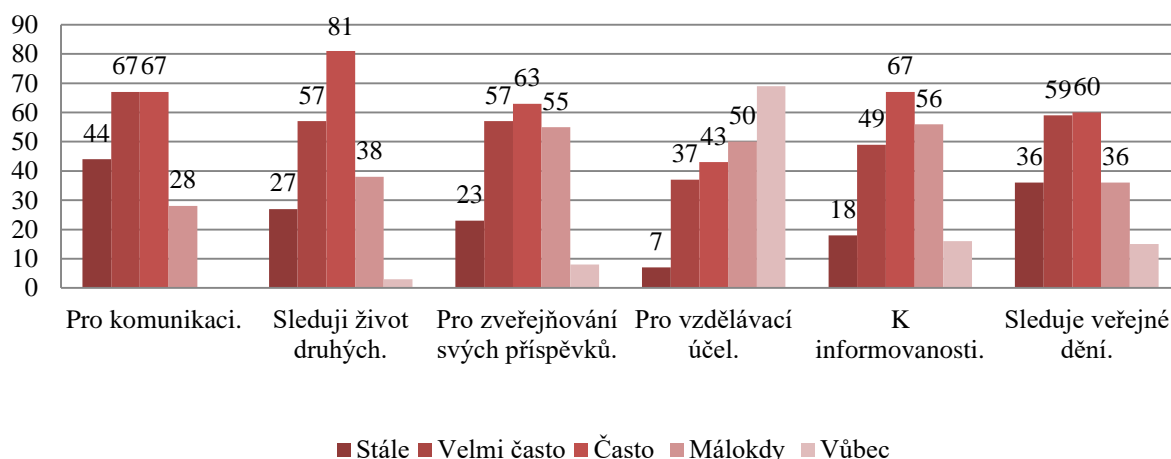

Graf č. 27 Počet založených osobních profilů na sociálních sítích

Touto otázkou jsem zjišťovala oblíbenost konkrétních sociálních sítí a jejich popularitu mezi dotazovanými. Nejvyšší počet označení získal Facebook, na němž má osobní profil 202 (29 %) respondentů. Následuje Instagram, na němž má osobní profil 193 (27 %) žáků. Zajímavé je, že poslední pozici zaujímá Twitter, na kterém má osobní profil 73 (10 %) žáků.

V této otázce měli respondenti označit veškeré sociální sítě, na kterých mají vytvořený osobní profil, případně zmínit ty, které zde nejsou uvedeny.

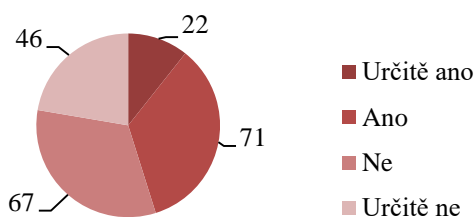
Otázka č. 11: Využívání sociálních sítí pro vybrané účely

Graf č. 28 Využívání sociálních sítí pro vybrané účely

V této otázce sleduji, jak často žáci využívají sociální sítě pro konkrétní účely. Graf č. 28 ukazuje, že 67 (18 %) žáků často a velmi často komunikuje se svými kamarády prostřednictvím sociální sítě. Často sleduje život druhých lidí 81 (21 %) žáků. Často zveřejňuje své vlastní příspěvky na osobním profilu sociální sítě 63 (16 %) respondentů. Ke vzdělávacím účelům sociální sítě vůbec nevyužívá 69 (62 %) dotazovaných. Sociální sítě pro informovanost a motivaci často využívá 67 (18 %) žáků. Veřejné dění skrz sociální sítě často sleduje 60 (16 %) dotazovaných. Pouze 15 (14 %) žáků vůbec nesleduje veřejné dění skrz sociální sítě.

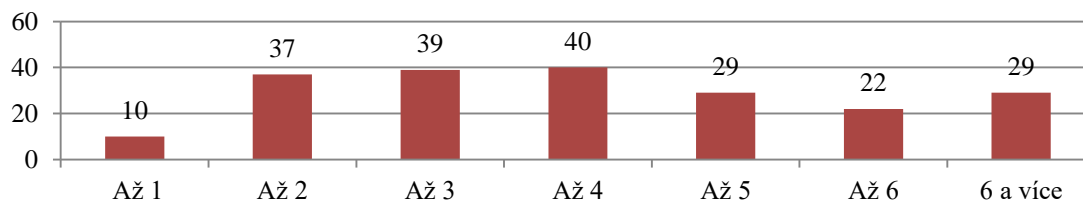
Otázka č. 12: Představa o zrušení svého osobního profilu na sociálních sítích

Graf č. 29 Představa žáků o zrušení osobního profilu na sociálních sítích

Cílem této otázky je zjistit, zda si žáci dokážou představit neexistenci osobních profilů na sociálních sítích. 71 (34 %) respondentů si umí tuto představu připustit. Dalších 67 (33 %) dotazovaných si tuto představu neumí připustit. Pouze 22 (11 %) respondentů si tuto představu určitě dokáže představit.

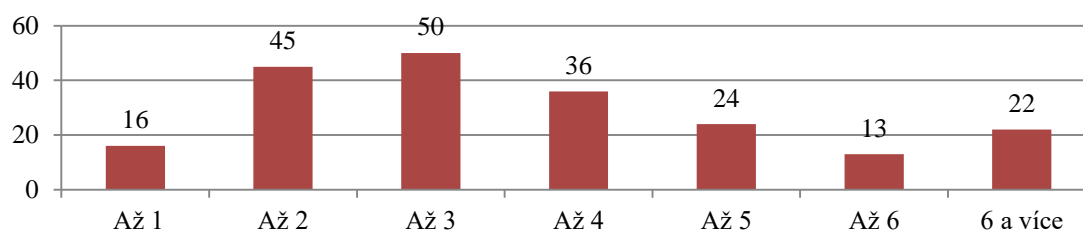
Otázka č. 13: Množství stráveného denního času na internetu

Graf č. 30 Počet hodin strávených na internetu

Tato otázka má shrnout množství strávených hodin na internetu. Až 4 hodiny stráví na internetu 40 (19 %) respondentů. Až 3 hodiny denně stráví připojením na internetu 39 (19 %) žáků. Zajímavé je, že do 1 hodiny na internetu stráví pouze 10 (5 %) respondentů.

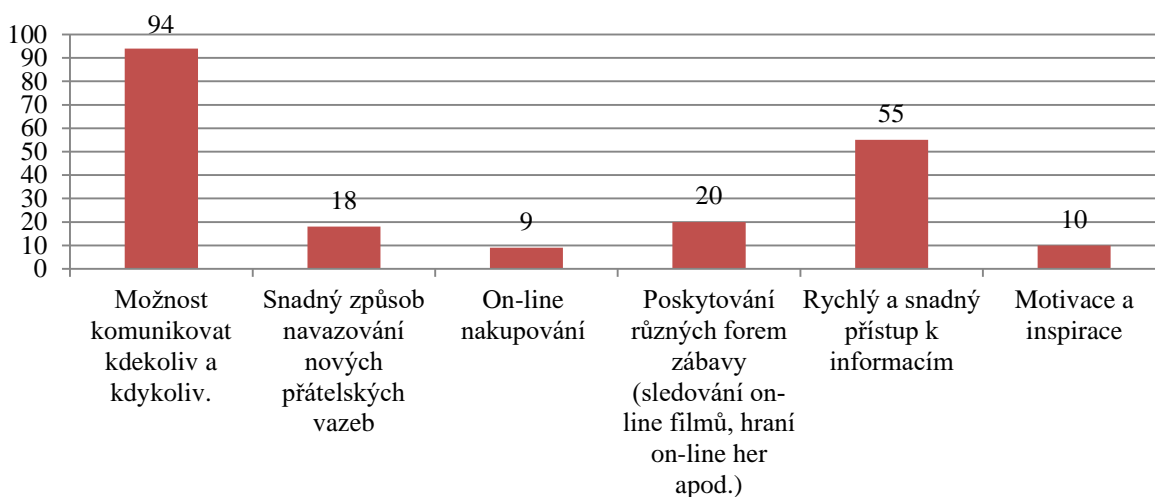
Otázka č. 14: Množství stráveného denního času na sociálních sítích

Graf č. 31 Počet hodin strávených na sociálních sítích

Smyslem této otázky je vytvořit si obraz o množství strávených hodin všedního dne na sociální síti. Až 3 hodiny denně stráví připojeno na sociálních sítích 50 (24 %) žáků. Do 2 hodin je připojeno 45 (22 %) dotazovaných. Zajímavé je, že pouze 16 (8 %) dotazovaných stráví maximálně hodinu na sociálních sítích, a dále, že 6 hodin a více na sociálních sítích se pohybuje 22 (12 %) žáků.

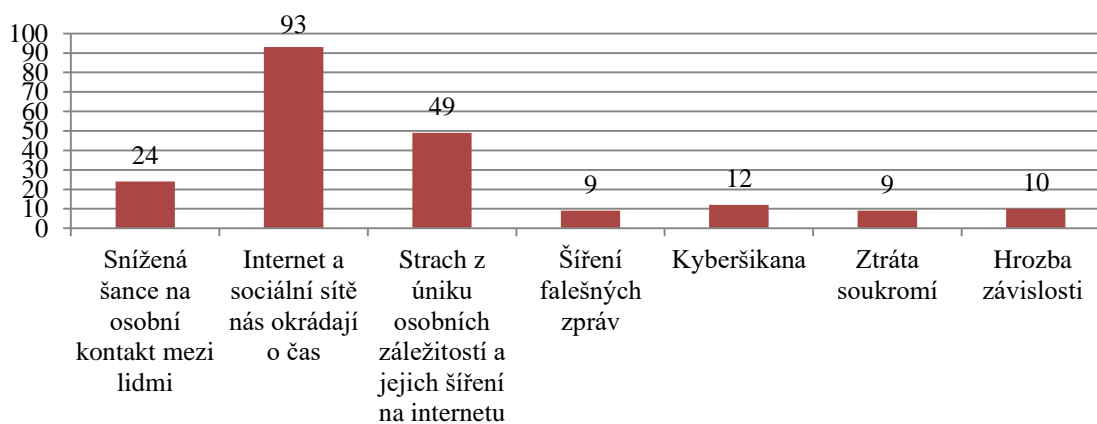
Otázka č. 15: Pozitiva internetu

Graf č. 32 Pozitiva internetu

V této otázce měli respondenti možnost odpovědět zcela volně. Jednalo se o otevřenou otázku. Pozitivně žáci hodnotí možnost komunikovat v jakémkoliv čase a z kteréhokoliv místa, odpovědělo tak 94 (45 %) žáků. Dalším pozitivem byla pro 55 (27 %) žáků možnost snadného přístupu k informacím. Nejrůznější formy zábavy pozitivně hodnotí 20 (10 %) dotazovaných.

Otázka č. 16: Negativa internetu

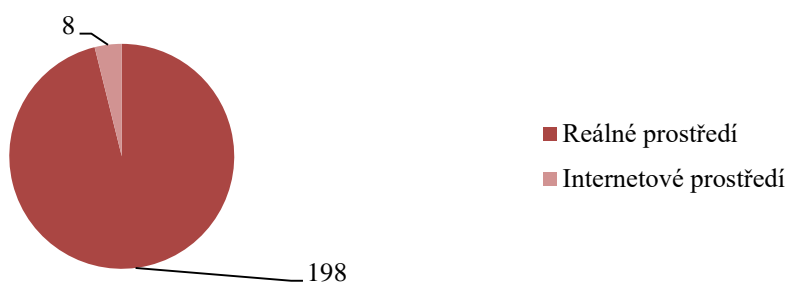

Graf č. 33 Negativa internetu

V této otázce měli respondenti možnost odpovědět zcela volně. Jednalo se o otevřenou otázku. 93 (45 %) dotazovaných se domnívá, že je internet a sociální sítě okrádají o čas. Dále se 49 (24 %) žáků obává úniku osobních záležitostí a jejich následného šíření na internetu. Zajímavé je, že žáci často zmiňovali sníženou šanci na osobní kontakt mezi lidmi, odpovědělo tak 24 (12 %) respondentů.

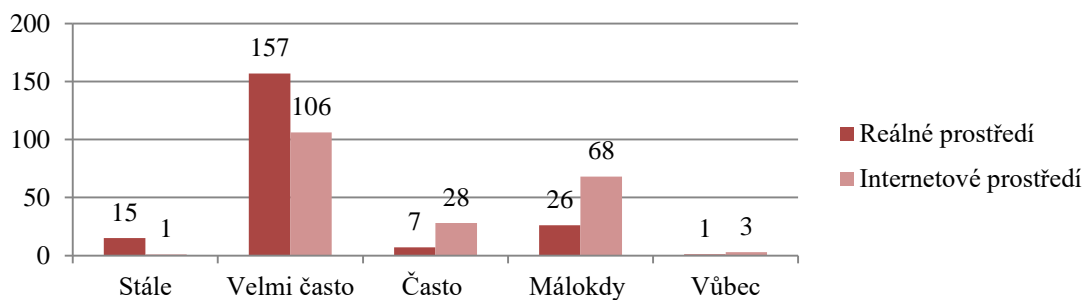
Otázka č. 17: Upřednostňování komunikace v rámci prostředí

Graf č. 34 Upřednostňování prostředí v komunikaci

Cílem této otázky bylo zjistit, jaký druh prostředí jedinci pro komunikaci se svým okolím preferují. Ukázalo se, že 198 (96 %) žáků dává přednost komunikaci v rámci reálného prostředí. Pouze 8 (4 %) žáků zmínilo komunikaci prostřednictvím internetového prostředí.

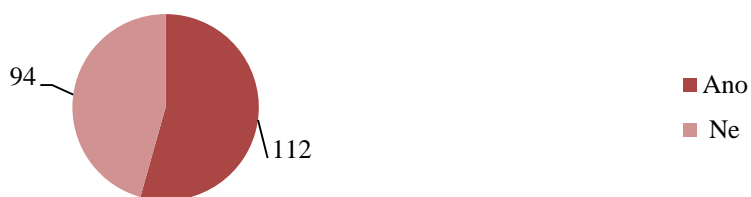
Otázka č. 18: Komunikace v rámci reálného a internetového prostředí

Graf č. 35 Komunikace v reálném a internetovém prostředí

Z této otázky vyplývá, jak často žáci komunikují prostřednictvím prostředí reálného a internetového. Z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že velmi často v reálném prostředí komunikuje 157 (76 %) respondentů. V internetovém prostředí velmi často komunikuje 106 (51 %) žáků. Zajímavé je, že málokdy v internetovém prostředí komunikuje 68 (33 %) dotazovaných.

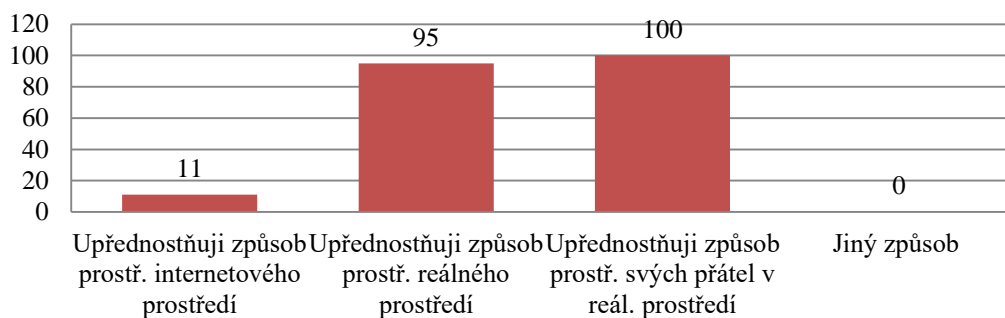
Otázka č. 19: Navazování nových mezilidských vztahů na sociálních sítích

Graf č. 36 Počet navazování nových mezilidských vztahů na sociálních sítích

V této otázce zjišťuji, zda žáci navazují nové mezilidské vztahy v rámci sociálních sítí. Navazuje je 112 (54 %) dotazovaných. Nenavazuje je 94 (46 %) dotazovaných.

Otázka č. 20: Upřednostňování způsobu navazování nových mezilidských vztahů

Graf č. 37 Upřednostňování způsobu navazování nových mezilidských vztahů

Cílem otázky je zjistit, jaký způsob navazování nových mezilidských vztahů žáci upřednostňují. 100 (49 %) žáků volí způsob prostřednictvím svých přátel v reálném prostředí. Dále se 95 (46 %) žáků seznamuje ze své vůle v reálném prostředí. Prostřednictvím internetu se s novými osobami seznamuje 11 (5 %) žáků.

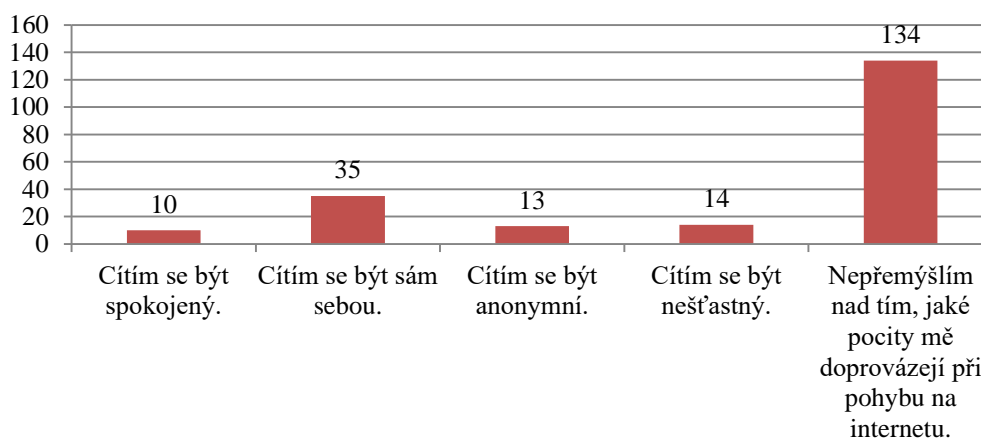
Otázka č. 21: Volba aktivit pro volný čas žáků

Graf č. 38 Volba aktivit pro volný čas žáků

V této otázce jsem si kladla za cíl zjistit, které aktivity by rádi žáci upřednostnili ve svém volném čase. Se svými přáteli by čas venku trávilo 71 (34 %) dotazovaných. Následně 35 (17 %) respondentů by trávilo volný čas s rodinou. Zajímavé je, že 28 (14 %) žáků by mělo zájem o kulturní zážitky. Překvapivé jsou také výsledky v oblasti aktivit v prostředí internetu a sociálních sítí, které byly žáky v malém počtu označeny.

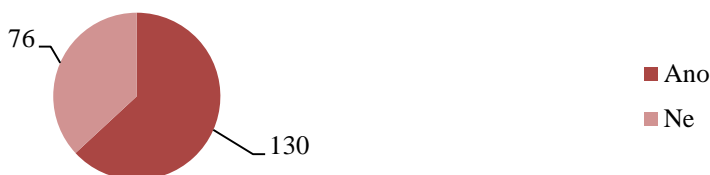
Otázka č. 22: Pocity, které žáky doprovázejí při pohybu na internetu

Graf č. 39 Pocity, které žáky na internetu doprovázejí

Graf č. 39 zobrazuje odpovědi žáků týkající se jejich pocitů, které je doprovázejí při pohybu na internetu. Nejčastěji žáci zmiňují, že nepřemýšlí nad tím, jaké pocity při této situaci mají, takto odpovědělo 134 (65 %) z nich. 35 (17 %) se cítí být samo sebou. Nešťastně se cítí 14 (7 %) žáků. Anonymně se při pohybu na internetu cítí 13 (6%) respondentů. Odpověď - cítím se být spokojený - označilo 10 (5 %) žáků.

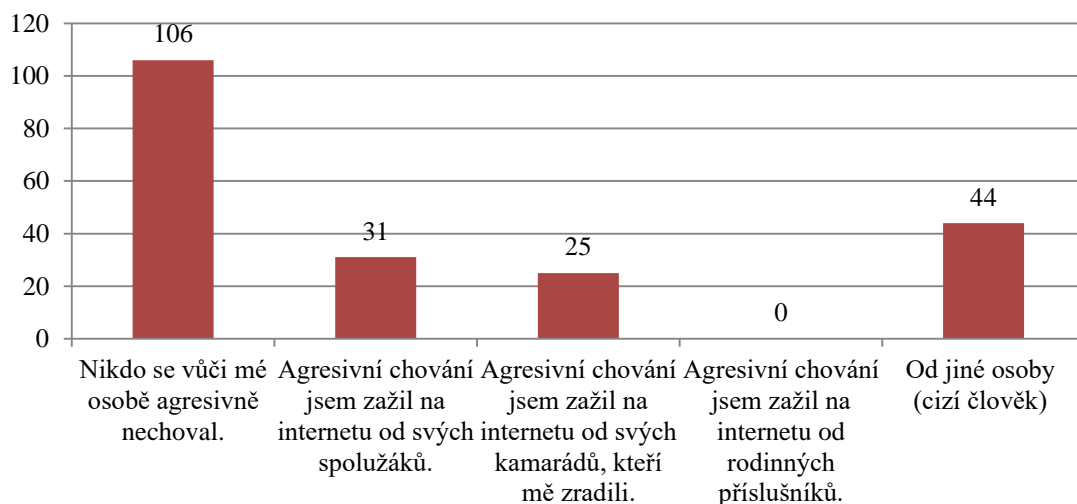
Otázka č. 23: Zkušenost žáků s nežádoucím chováním na internetu

Graf č. 40 Zkušenost žáků s nežádoucím chováním na internetu

Cílem této otázky bylo zjistit, zda žáci mají nějaké zkušenosti s nežádoucím chováním na internetu. Ukázalo se, že 130 (63 %) žáků má negativní zkušenosti s nepřiměřeným chováním. S nežádoucími projevy se neseťkalo 76 (37 %) respondentů.

Otázka č. 24: Uplatňování nežádoucích projevů chování druhých osob na internetu

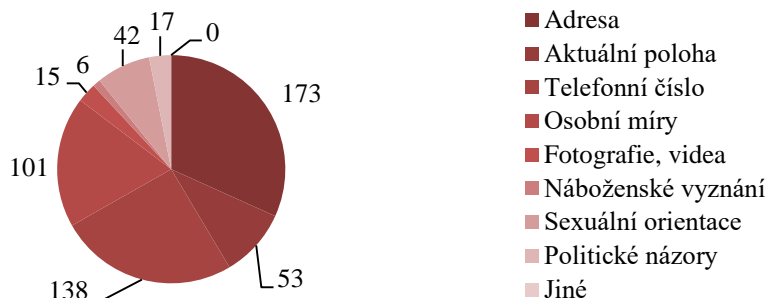

Graf č. 41 Míra zkušeností s projevy nežádoucího chování uplatňovaného druhými osobami na internetu

Tato otázka má shrnout, zda mají žáci nějaké zkušenosti s projevy nežádoucího chování od druhých osob na internetu. Ukázalo se, že 106 (52 %) žáků nemá zkušenost s agresivními projevy vůči jejich osobě. Nežádoucí chování již mělo možnost od cizích osob zažít 44 (21 %) dotazovaných. Agresivní projevy chování ze strany svých spolužáků označilo 31 (15 %) dotazovaných. 25 (12 %) žáků označilo, že mělo již možnost setkat se s agresivním chováním v tomto prostředí prostřednictvím svých

kamarádů, kteří je tak zradili. Žádný žák neoznačil možnost agresivního chování na internetu od členů rodiny.

Otázka č. 25: Problémové zveřejňování osobních údajů na internetu

Graf č. 42 Vybrané osobní údaje, jako problémové informace poskytované internetu

Prostřednictvím této otázky sleduji, jaké informace o své osobě by žáci nezveřejnili na internetu. Adresu označilo 173 (32 %) žáků. Následuje telefonní číslo, které zmínilo 138 (28 %) respondentů. Pro 101 (18 %) žáků je nepřípustné zmiňovat osobní míry svého těla.

V této otázce měli respondenti možnost označit maximálně čtyři údaje.

Otázka č. 26: Vyjádření žáků na bezpečný pohyb na internetu

Graf č. 43 Vyjádření žáků na bezpečný pohyb na internetu

Předmětem této otázky bylo zjistit, nakolik se žáci cítí bezpečně při pohybu na internetu. Až 97 (47 %) žáků se v něm cítí bezpečně. Pro 89 (43 %) není toto prostředí bezpečné. Dále 16 (8%) respondentů se určitě bezpečně necítí a 4 (2 %) respondenti se zcela určitě bezpečně cítí.

6.7 Ověření hypotéz

Verifikace hypotéz znamená ve vědeckém výzkumu rozbor pomocí matematické statistiky. Získáváme hromadná data, z nichž následně tyto hromadné jevy sledujeme a podrobujeme je analýze (Chráška, 2016, s. 16).

Hypotézy ověřuji pomocí testu Chí-kvadrát v kontingenční tabulce, v nichž byla odhalena významnost nashromážděných četností. Stanovené hypotézy na základě statistického bádání potvrdím, či vyvrátím.

Výpočet testového kritéria

$$\chi^2 = \sum \frac{(\text{empirická četnost} - \text{teoretická četnost})^2}{\text{teoretická četnost}}$$

Určení počtu stupňů volnosti: $f = (r-1) \cdot (s-1)$

(r = počet řádků, s = počet sloupců)

Hladina významnosti: $\alpha = 0,05$

Určení kritické hodnoty: $\chi^2(1) = 3,841$ $\chi^2(2) = 5,991$ $\chi^2(3) = 11,070$ $\chi^2(4) = 7,815$

Rozhodovací pravidlo: $TK > KH$, $TK < KH$

P-hodnota: nejmenší hladinu významnosti testu, při níž na daných datech ještě zamítneme nulovou hypotézu. Čím je nižší p -hodnota testu, tím se snižuje pravděpodobnost testu, že platí nulová hypotéza (Chráška, 2016, s. 64-72).

Ověřování pravdivosti hypotéz

H 0: nulová hypotéza

H A: alternativní hypotéza

Hypotéza č. 1

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v tvrzeních žáků základních a středních škol na možnost připojení se přes moderní technologie k internetu z domácího prostředí.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v tvrzeních žáků základních a středních škol na možnost připojení se přes moderní technologie k internetu z domácího prostředí.

Tato hypotéza č. 1 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 2 v dotaznících určeným žákům ZŠ a SŠ.

Tabulka č. 1: Empirické četnosti H1

Empirické četnosti H1			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Ano	197	204	401
Ne	5	2	7
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 2: Očekávané četnosti H1

Očekávané četnosti H1			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Ano	198,53	202,47	401
Ne	3,4657	3,5343	7
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 3: Testové kritérium H1

Testové kritérium H1			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Ano	0,0119	0,0116	0,0235
Ne	0,6793	0,6661	1,3453
Celkem	0,6911	0,6777	1,3688

Pro hypotézu číslo jedna vyšlo testové kritérium 1,36882. Kritická hodnota je 3,841. P-hodnota vyšla 0,242. U této hypotézy zaznamenáváme jeden stupeň volnosti. Testové kritérium je nižší než kritická hodnota, z tohoto důvodu není na základě výsledků H1 potvrzena. Neexistuje vzájemný vztah mezi tvrzením žáků ZŠ a žáků SŠ na možnost připojení se přes technologické zařízení z prostředí domova. Přijímám nulovou hypotézu a zamítám hypotézu alternativní.

Hypotéza č. 2

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah ve zkušenostech žáků základních a středních škol týkající se využívání služeb internetu ve vyučovacích hodinách na školách.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah ve zkušenostech žáků základních a středních škol týkající se využívání služeb internetu ve vyučovacích hodinách na školách.

Tato hypotéza č. 2 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 5 v dotaznících určeným žákům ZŠ a SŠ.

Tabulka č. 4: Empirické četnosti H2

Empirické četnosti H2			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Ano, pouze v předmětu výpočetní techniky, či v předmětu, kde je práce na PC nezbytná.	118	87	205
Ano, využíváme služby internetu i v jiných předmětech, než je výpočetní technika.	32	107	139
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme.	27	1	28
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme, ale na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce využívám.	5	9	14
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme ani na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce nevyužívám.	20	2	22
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 5: Očekávané četnosti H2

Očekávané četnosti H2			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Ano, pouze v předmětu výpočetní techniky, či v předmětu, kde je práce na PC nezbytná.	101	103,5	205
Ano, využíváme služby internetu i v jiných předmětech, než je výpočetní technika.	68,8	70,181	139
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme.	13,9	14,137	28
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme, ale na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce využívám.	6,93	7,0686	14

Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme ani na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce nevyužívám.	10,9	11,108	22
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 6: Testové kritérium H2

Testové kritérium H2			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Ano, pouze v předmětu výpočetní techniky, či v předmětu, kde je práce na PC nezbytná.	2,68	2,6319	5,3159
Ano, využíváme služby internetu i v jiných předmětech, než je výpočetní technika.	19,7	19,316	39,014
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme.	12,4	12,208	24,658
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme, ale na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce využívám.	0,54	0,5277	1,0659
Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme ani na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce nevyužívám.	7,62	7,4679	15,084
Celkem	43	42,151	85,137

U hypotézy číslo dvě vyšlo testové kritérium 85,1374. Kritická hodnota je 9,488. P-hodnota je 1,419. Jedná se tedy o čtvrtý stupeň volnosti. Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota, je tedy zřejmé, že H2 je potvrzena. Existuje statisticky významný vztah ve zkušenostech využívání služeb internetu na školách mezi žáky ZŠ a žáky SŠ. Proto zamítám nulovou hypotézu a přijímám alternativní.

Hypotéza č. 3

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v tvrzeních žáků základních a středních škol vztahující se k důvodům založení osobního profilu na sociální síti.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v tvrzeních žáků základních a středních škol vztahující se k důvodům založení osobního profilu na sociální síti.

Tato hypotéza č. 3 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 8 v dotaznících určené žákům ZŠ a otázce č. 9 v dotaznících, které byly určeny žákům SŠ.

Tabulka č. 7: Empirické četnosti H3

Empirické četnosti H3			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Profil na sociální síti mají moji spolužáci (vrstevníci), nechtěl jsem se odlišovat.	26	14	40
Zajímalo mě, jaké příspěvky kamarádi zveřejňují, chtěl jsem s nimi sdílet jejich příběhy.	87	113	200
Důvodem k založení profilu na sociální síti byla potřeba mé sebe prezentace.	10	12	22
Ke komunikaci s přáteli.	21	38	59
Nevím.	48	29	77
Nejsem uživatel žádné sociální sítě.	10	0	10
Jiné	0	0	0
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 8: Očekávané četnosti H3

Očekávané četnosti H3			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Profil na sociální síti mají moji spolužáci (vrstevníci), nechtěl jsem se odlišovat.	19,804	20,196	40
Zajímalo mě, jaké příspěvky kamarádi zveřejňují, chtěl jsem s nimi sdílet jejich příběhy.	99,02	100,98	200
Důvodem k založení profilu na sociální síti byla potřeba mé sebe prezentace.	10,892	11,108	22
Ke komunikaci s přáteli.	29,211	29,789	59
Nevím.	38,123	38,877	77
Nejsem uživatel žádné sociální sítě.	4,951	5,049	10
Jiné	0	0	0
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 9: Testové kritérium H3

Testové kritérium H3			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Profil na sociální síti mají moji spolužáci (vrstevníci), nechtěl jsem se odlišovat.	1,9386	1,9009	3,8395
Zajímalo mě, jaké příspěvky kamarádi zveřejňují, chtěl jsem s nimi sdílet jejich příběhy.	1,459	1,4307	2,8897
Důvodem k založení profilu na sociální síti byla potřeba mé sebe prezentace.	0,0731	0,0717	0,1447
Ke komunikaci s přáteli.	2,3079	2,2631	4,5711
Nevím.	2,5592	2,5095	5,0687
Nejsem uživatel žádné sociální sítě.	5,149	5,049	10,198
Jiné	0	0	0
Celkem	13,487	13,225	26,712

V hypotéze číslo tři vyšlo testové kritérium 26,7118. Kritická hodnota v tomto případě je 12,592. P-hodnota vyšla 0. Jedná se o šestý stupeň volnosti. Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota, proto bude H3 potvrzena. Existuje statisticky významné spojení v tvrzení mezi žáky ZŠ a žáky SŠ na důvod založení osobního profilu na sociální síti. Proto přijímám alternativní hypotézu a zamítám nulovou hypotézu.

Hypotéza č. 4

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na počet strávených hodin využíváním služeb internetu.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na počet strávených hodin využíváním služeb internetu.

Tato hypotéza č. 4 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 10 v dotaznících určené žákům ZŠ a otázce č. 13 v dotaznících, které byly určeny žákům SŠ.

Tabulka č. 10: Empirické četnosti H4

Empirické četnosti H4			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Až 1	78	10	88
Až 2	47	37	84
Až 3	33	39	72
Až 4	18	40	58
Až 5	10	29	39
Až 6	4	22	26
6 a více	12	29	41
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 11: Očekávané četnosti H4

Očekávané četnosti H4			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Až 1	43,5686	44,4314	88
Až 2	41,5882	42,4118	84
Až 3	35,6471	36,3529	72
Až 4	28,7157	29,2843	58
Až 5	19,3088	19,6912	39
Až 6	12,8725	13,1275	26
6 a více	20,299	20,701	41
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 12: Testové kritérium H4

Testové kritérium H4			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Až 1	27,2104	26,682	53,8924
Až 2	0,70422	0,69054	1,39476
Až 3	0,19656	0,19275	0,38931
Až 4	3,99872	3,92107	7,91979
Až 5	4,4878	4,40066	8,88846
Až 6	6,1155	5,99676	12,1123
6 a více	3,39296	3,32708	6,72003
Celkem	46,1062	45,2109	91,317

V tomto případě vyšlo testové kritérium hypotézy číslo čtyři s hodnotou 91,317. Kritická hodnota je 12,592. P-hodnota byla vypočtena na 1,614 tj. šestý stupeň volnosti. Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota. H4 je tedy na základě těchto výsledků potvrzena. Existuje statisticky významný vztah v tvrzení žáků ZŠ a žáků SŠ na počet strávených hodin za den využíváním služeb internetu. Z tohoto důvodu přijímám alternativní hypotézu a zamítám nulovou.

Hypotéza č. 5

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na počet strávených hodin využíváním služeb sociální sítě.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na počet strávených hodin využíváním služeb sociální sítě.

Tato hypotéza č. 5 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 11 v dotaznících určené žákům ZŠ a otázce č. 14 v dotaznících, které byly určeny žákům SŠ.

Tabulka č. 13: Empirické četnosti H5

Empirické četnosti H5			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Až 1	64	16	80
Až 2	49	45	94
Až 3	13	50	63
Až 4	29	36	65
Až 5	14	24	38
Až 6	12	13	25
6 a více	11	22	33
Celkem	192	206	398

Tabulka č. 14: Očekávané četnosti H5

Očekávané četnosti H5			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Až 1	38,593	41,407	80
Až 2	45,3467	48,6533	94
Až 3	30,392	32,608	63
Až 4	31,3568	33,6432	65
Až 5	18,3317	19,6683	38
Až 6	12,0603	12,9397	25
6 a více	15,9196	17,0804	33
Celkem	192	206	398

Tabulka č. 15: Testové kritérium H5

Testové kritérium H5			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Až 1	16,7263	15,5896	32,3159
Až 2	0,29432	0,27432	0,56863
Až 3	9,95264	9,27625	19,2289
Až 4	0,17714	0,1651	0,34223
Až 5	1,02354	0,95398	1,97753
Až 6	0,0003	0,00028	0,00058
6 a více	1,52029	1,41697	2,93726
Celkem	29,6945	27,6765	57,371

U hypotézy číslo pět zaznamenáváme pro výpočet testového kritéria výsledek 57,371. Kritická hodnota byla vypočtena na 12,592. P-hodnota vyšla 1,537. Připisujeme tedy šestý stupeň volnosti. Jelikož je testové kritérium vyšší než kritická hodnota, je tedy na základě této skutečnosti H5 potvrzena. Existuje tedy vztah mezi tvrzením žáků ZŠ a žáků SŠ na počet strávených hodin denního času připojením na sociální síti. Na základě této skutečnosti přijímám alternativní a zamítám nulovou hypotézu.

Hypotéza č. 6

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na upřednostňování způsobu komunikace v rámci prostředí.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol na upřednostňování způsobu komunikace v rámci prostředí.

Tato hypotéza č. 6 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 12 v dotaznících určené žákům ZŠ a otázce č. 17 v dotaznících, které byly určeny žákům SŠ.

Tabulka č. 16: Empirické četnosti H6

Empirické četnosti H6			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Reálné prostředí	180	198	378
Virtuální prostředí	22	8	30
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 17: Očekávané četnosti H6

Očekávané četnosti H6			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Reálné prostředí	187,147	190,853	378
Virtuální prostředí	14,8529	15,1471	30
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 18: Testové kritérium H6

Testové kritérium H6			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Reálné prostředí	0,27294	0,26764	0,54059
Virtuální prostředí	3,43908	3,3723	6,81138
Celkem	3,71202	3,63994	7,35197

Testové kritérium šesté hypotézy je 7,35197. Kritická hodnota je 3,841. P-hodnota je 0,007 tj. první stupeň volnosti. Jelikož je testové kritérium vyšší než kritická hodnota, je H6 potvrzena. Existuje tedy statisticky významný vztah v tvrzeních žáků ZŠ a žáků SŠ na upřednostňování způsobu komunikace v rámci vybraných prostředí. Na základě tohoto zjištění přijímáme alternativní a zamítáme nulovou hypotézu.

Hypotéza č. 7

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol v upřednostňování způsobu navazování mezilidských vztahů.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol v upřednostňování způsobu navazování mezilidských vztahů.

Tato hypotéza č. 7 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 15 v dotaznících určené žákům ZŠ a otázce č. 20 v dotaznících, které byly určeny žákům SŠ.

Tabulka č. 19: Empirické četnosti H7

Empirické četnosti H7			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím internetu a sociálních sítí.	22	11	33
Upřednostňuji navazování nových přátelství v reálném prostředí, kdy se sama/sám ze své vůle seznamuji s novými lidmi.	115	95	210
Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím svých přátel, kteří mě s danou osobou v reálném prostředí seznámí.	65	100	165
Jiný způsob	0	0	0
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 20: Očekávané četnosti H7

Očekávané četnosti H7			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím internetu a sociálních sítí.	16,3382	16,6618	33
Upřednostňuji navazování nových přátelství v reálném prostředí, kdy se sama/sám ze své vůle seznamuji s novými lidmi.	103,971	106,029	210
Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím svých přátel, kteří mě s danou osobou v reálném prostředí seznámí.	81,6912	83,3088	165
Jiný způsob	0	0	0
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 21: Testové kritérium H7

Očekávané četnosti H7			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím internetu a sociálních sítí.	16,3382	16,6618	33
Upřednostňuji navazování nových přátelství v reálném prostředí, kdy se sama/sám ze své vůle seznamuji s novými lidmi.	103,971	106,029	210
Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím svých přátel, kteří mě s danou osobou v reálném prostředí seznámí.	81,6912	83,3088	165
Jiný způsob	0	0	0
Celkem	202	206	408

Testové kritérium pro hypotézu číslo sedm vyšlo 12,9577. Kritická hodnota vyšla 7,815. P-hodnota byla vypočtena na 0,002. Jedná se tedy o třetí stupeň volnosti. Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota, proto H7 je potvrzena. Existuje statisticky významný vztah mezi tvrzením žáků ZŠ a žáků SŠ na upřednostňování způsobu navazování mezilidských vztahů. Přijímám alternativní a zamítám nulovou hypotézu.

Hypotéza č. 8

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v pocitech žáků základních a středních škol, které je doprovázejí při pohybu na internetu a sociálních sítích.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v pocitech žáků základních a středních škol, které je doprovázejí při pohybu na internetu a sociálních sítích.

Tato hypotéza č. 8 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 16 v dotaznících určené žákům ZŠ a otázce č. 22 v dotaznících, které byly určeny žákům SŠ.

Tabulka č. 22: Empirické četnosti H8

Empirické četnosti H8			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Cítím se být spokojený.	30	10	40
Cítím se být sám sebou.	58	35	93
Cítím se být anonymní.	20	13	33
Cítím se být nešťastný.	1	14	15
Nepřemýšlím nad tím, jaké pocity mě doprovázejí při pohybu ve virtuálním světě.	93	134	227
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 23: Očekávané četnosti H8

Očekávané četnosti H8			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Cítím se být spokojený.	19,8039	20,1961	40
Cítím se být sám sebou.	46,0441	46,9559	93
Cítím se být anonymní.	16,3382	16,6618	33
Cítím se být nešťastný.	7,42647	7,57353	15
Nepřemýšlím nad tím, jaké pocity mě doprovázejí při pohybu ve virtuálním světě.	112,387	114,613	227
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 24: Testové kritérium H8

Testové kritérium H8			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Cítím se být spokojený.	5,24947	5,14753	10,397
Cítím se být sám sebou.	3,10448	3,0442	6,14868
Cítím se být anonymní.	0,82068	0,80475	1,62543
Cítím se být nešťastný.	5,56112	5,45314	11,0143
Nepřemýšlím nad tím, jaké pocity mě doprovázejí při pohybu ve virtuálním světě.	3,34438	3,27944	6,62382
Celkem	18,0801	17,7291	35,8092

Testové kritérium pro osmou hypotézu vyšlo 35,8092. Kritická hodnota je 9,488. P-hodnota je 3,168. V takovém případě zaznamenáváme čtvrtý stupeň volnosti. Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota, což znamená, že H8 je potvrzena. Existuje statisticky významné spojení mezi žáky ZŠ a žáky SŠ na jejich doprovázející pocity při pohybu na internetu. Z tohoto důvodu zamítám nulovou a přijímám alternativní hypotézu.

Hypotéza č. 9

Hypotéza 0: Neexistuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol týkající se bezpečného pohybu na internetu a sociálních sítích.

Hypotéza A: Existuje statisticky významný vztah v názorech žáků základních a středních škol týkající se bezpečného pohybu na internetu a sociálních sítích.

Tato hypotéza č. 9 byla testována na základě získaných údajů z vybrané dotazníkové otázky č. 18 v dotaznících určené žákům ZŠ a otázce č. 26 v dotaznících, které byly určeny žákům SŠ.

Tabulka č. 25: Empirické četnosti H9

Empirické četnosti H9			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Určitě ano	16	4	20
Ano	85	97	182
Ne	85	89	174
Určitě ne	16	16	32
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 26: Očekávané četnosti H9

Očekávané četnosti H9			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Určitě ano	9,90196	10,098	20
Ano	90,1078	91,8922	182
Ne	86,1471	87,8529	174
Určitě ne	15,8431	16,1569	32
Celkem	202	206	408

Tabulka č. 27: Testové kritérium H9

Testové kritérium H9			
	Žáci ZŠ	Žáci SŠ	Celkem
Určitě ano	3,75543	3,68251	7,43793
Ano	0,28954	0,28392	0,57346
Ne	0,01527	0,01498	0,03025
Určitě ne	0,00155	0,00152	0,00308
Celkem	4,0618	3,98293	8,04472

V tomto posledním případě vyšlo testové kritérium s hodnotou číslo 8,04472. Kritická hodnota byla vypočítána na 7,815. P-hodnota vyšla 0,046 tj. třetí stupeň volnosti. Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota, proto je H9 potvrzena. Existuje tedy vzájemný vztah mezi tvrzením žáků ZŠ a žáků SŠ na oblast týkající se bezpečného pohybu na internetu. Proto přijímám alternativní hypotézu a zamítám nulovou.

6.8 Interpretace výsledků výzkumného šetření

Ve výzkumné části diplomové práci se zaměřuji na srovnávání, zda žáci základních a středních škol spojuje stejný či odlišný přístup ve vztahu k manipulaci s moderními technologiemi a jejich používáním a využíváním služeb internetu a sociálních sítí.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že žáci základních a středních škol mají shodné možnosti v připojení k internetu z prostředí domova. Žáci mají ve většině případů možnost připojit se k internetu ve své domovině. Tato skutečnost jim otevírá neomezené možnosti pohybovat se v on-line prostředí i ze svého obydlí, proto by měli být rodiče obezřetní a vymezit svým potomkům hranice ve využívání moderních technologií.

Žáci základních a středních škol mají také shodné zkušenosti s využíváním služeb internetu na školách. Značná část z nich využívá internet pouze v hodinách výpočetní techniky, ale mnozí jej využívají i v jiných předmětech, kde se práce na PC a využívání internetu přímo vyžaduje. Z tohoto zjištění je patrné, jak je internet zapojený do celého procesu vyučování na školách. Do jaké míry je tato skutečnost pro žáky škodlivá, je předmětem dohadů a diskusí. Je patrné, že prostředí internetu s sebou přináší celou řadu negativních vlivů působících na osobnost jedince. Ano, existují také pozitivní vlivy, které usnadňují jedincům v mnohých oblastech život, jejich ovšem o poznání méně.

Dále z výsledků, které tento výzkum přinesl, můžeme vidět shodné názory žáků obou typů škol na důvod založení osobního profilu na sociálních sítích. Nejčastěji si je zakládají, aby mohli sledovat život svých spolužáků, rodinných příslušníků a dalších přátel. Dále zmiňují, že nevědí, z jakého důvodu si je zakládají. V tomto případě je až pozoruhodné sledovat, jak je pro lidského jedince důležité, „mít přehled“ o způsobu života druhých lidí. Pokud vede tento jev k inspiraci a motivaci jedince, může se stát žádoucím. Nicméně, přeroste-li v závist, opovržení, odmítání či dojde-li k jiným nežádoucím projevům, může se stát pro nás nebezpečným prostředím k seberealizaci. Následně se může negativně projevit při kontaktu s lidmi v reálném prostředí.

Ve výsledcích výzkumu mě nejvíce překvapilo, že žáci středních škol tráví připojením na internetu a také na sociálních sítích více jak tři hodiny denně. Domnívám se, že tříhodinový volný čas lze využít smysluplněji nežli tímto způsobem. Oproti tomu žáci základních škol ve většině případů odpovídali, že se pohybují na internetu a sociálních sítích maximálně jednu hodinu denně. Což považuji za přiměřený čas.

Osobně si myslím, že vyšší počet hodin by se mohl v horizontu let odrazit na zdraví jedinců po stránce nejen fyzické, ale také psychické. Lze také předpokládat, že počet strávených hodin s moderními technologiemi se bude s věkem jedinců navyšovat, ostatně to již může tento výzkum předvídat.

Ukázalo se, že žáci základních i středních škol stále upřednostňují komunikaci v reálném prostředí. Shodné reakce jsou i v otázce týkající se navazování nových mezilidských vztahů. Rozdíl je zaznamenán pouze v tvrzení žáků základních škol, kteří častěji upřednostňují navazování mezilidských vztahů v reálném prostředí z vlastní vůle, zatímco žáci středních škol se častěji seznamují v reálném prostředí prostřednictvím osoby, kterou již znají. Uspokojivým zjištěním je, že stále dominuje komunikace a seznamování s novými lidmi v rámci prostředí, které jedince obklopuje po dobu celého jeho života.

Znepokojující je tvrzení žáků obou typů škol, kteří nevědí, jaké pocity je doprovázejí při pohybu na internetu. V tomto případě se můžeme zamyslet nad neschopností žáků analyzovat a následně určit vlastní pocity. Dále zmiňují, že se cítí být sami sebou. Vidíme také, že větší počet žáků středních škol se cítí nešťastně oproti žákům základních škol, v tomto případě se může jednat o narůstající zkušenosti starších žáků s agresivním chováním proti jejich osobě ve srovnání s mladšími žáky, neboť, jak bylo zjištěno na základě výsledků výzkumu, s narůstajícím věkem stoupá i počet zkušeností s útoky na internetu. Ve velké míře jsou tyto útoky mířené ze strany zcela neznámé osoby, což přidává na vážnosti situace.

Ukázalo se, že názory žáků základních škol na otázku týkající se bezpečného pohybu v internetovém prostředí, nejsou zcela shodné. Žáci středních škol se spíše bezpečně necítí. Nabízí se tedy otázka, proč stále stoupá počet uživatelů služeb internetu a sociálních sítí, když se jejich uživatelé necítí zcela bezpečně a proč tedy dobrovolně vstupují do tohoto prostředí.

6.9 Diskuze k výsledkům dotazníkového šetření

V posledních letech je stále častěji využívána komunikace prostřednictvím internetového prostředí, jež nám v mnohých případech usnadňuje i naše bytí, proto se snažím upozornit na jeho vzrůstající význam v našich životech. Profesor David Šmahel ve své publikaci „*Psychologie a internet*“ z roku 2003 představuje výsledky kvalitativního výzkumu, v nichž zjistil, že se mladí uživatelé díky elektronické komunikaci cítí více v bezpečí, že zde probíhá komunikace uvolněněji, osobní a intimní

záležitosti jsou sdělovány otevřeněji, jsou více odpoutáni od sociálních pravidel a méně podléhají kontrole veřejnosti a kritice.

Výsledky výzkumu nejsou aktuální. Budu-li vycházet z výsledků svého výzkumu, musím konstatovat, že v současné době jsou žáci vůči internetovému prostředí obezřetnější a zastávají k němu méně důvěřivý postoj.

Komunikace je významným předpokladem k tomu, aby byl mezi jedinci vytvořený zdravý a pevný vztah. Pan profesor David Šmahel (2003) dále poukazuje ve své publikaci na oblast výzkumu zaměřenou na utváření mezilidských vztahů mezi mladými lidmi. Zjišťuje, že virtuální vztahy jsou slabší než reálné. Také z hlediska časového trvání jsou méně stabilní. Nicméně - úzkostnější a osamělí mladí lidé úspěšně nacházejí tímto způsobem nové kontakty. S ohledem na tuto skutečnost dále výzkum přinesl zjištění, že mladí lidé si jsou vědomi, že tyto vztahy či láska jsou jen iluze. Přesto se rádi pouští do dalších seznamovacích aktivit. Vědí, že tento druh vztahu v reálném prostředí pravděpodobně nevydrží. I tak většina mladých lidí tvrdí, že se prostřednictvím internetu a sociálních sítí učí vyjadřovat vlastní názory, potřeby, pocity, postoje aj. Problém může nastat ve chvíli, kdy se pro jedince stane jediným zdrojem sebedůvěry.

Ve své výzkumné části zjišťuji, jaký způsob navazování mezilidských vztahů žáci základních a středních škol upřednostňují. Z výsledků vyplynulo, že většina žáků obou typů škol preferuje seznamování se s novými lidmi v reálném prostředí.

Podle profesora Šmahela (2003) dospívající jedinci v internetovém prostředí projevují daleko méně pocitů a emocí než v reálném prostředí. Tento fakt obhajují tím, že jim připadá dané prostředí k vyjádření pocitů nevhodné. Mohou tak mladí lidé získat odstup od projevů emocí v reálném prostředí, což je negativní jev.

Ze svých výsledků výzkumu jsem zjistila, že žáci své pocity příliš neanalyzují. Zaznamenala jsem jakousi oploštělost emocí ve vztahu k internetovému prostředí. Žáci svoji pozornost nesoustředí na to, jaké mají zrovna při pohybu v něm pocity. Na otázku týkající se pocitů bezpečnosti, znali žáci odpověď. Jejich reakce nebyly vyvážené. Mladší žáci, tedy žáci základních škol, se spíše cítí v internetovém prostředí bezpečně, zatímco starší žáci, tedy žáci středních škol, mají pocity opačné. Navzdory tomu není rozdíl velký.

7Shrnutí výsledků výzkumu

Pro důkladné provedení výzkumné části jsem použila dotazník pro žáky základních a středních škol. Výzkumným souborem se tedy stali žáci základních škol od šestých do devátých ročníků a následně žáci středních škol od prvních do čtvrtých ročníků. Výzkumu se celkem zúčastnilo 408 žáků. Do výzkumu byly zapojeny dvě základní a dvě střední školy.

Hlavním cílem výzkumné části bylo zjistit, zda se liší tvrzení žáků základních a středních škol na využívání moderních technologií pro oblast komunikace a vytváření mezilidských vztahů. Dále jsem zjišťovala míru jejich využití, počet stráveného denního času s těmito prostředky, pocity a názory na bezpečnost pohybu zkoumaných osob v prostředí internetu a sociálních sítí.

Toto výzkumné šetření se snažilo odpovědět na těchto devět výzkumných otázek:

VO1: Mají žáci základních a středních škol rozdílné možnosti s připojením k internetu přes jakoukoli moderní technologii z prostředí domova?

1. Ano. Odpovědělo **197 (98%) žáků ZŠ** a **žáků SŠ204 (99 %)**.
2. Ne. Odpovědělo **5 (2 %) žáků ZŠ** a **žáků SŠ 2 (1 %)**.

Odpověď na VO1:

Žáci základních i středních škol mají stejné možnosti připojit se k internetu v domácím prostředí.

VO2: Mají žáci základních a středních škol rozdílné zkušenosti s využíváním služeb internetu během vyučovacích hodin na školách?

1. Ano, využíváme služby internetu i v jiných předmětech než je výpočetní technika. Odpovědělo **32 (16 %) žáků ZŠ** a **žáků SŠ 107 (52 %)**.
2. Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme. Odpovědělo **27 (13 %) žáků ZŠ** a **žáků SŠ 1 (1 %)**.
3. Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme, ale na svém mobilním telefonu či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce využívám. Odpovědělo **5 (3 %) žáků ZŠ** a **žáků SŠ 9 (4 %)**.
4. Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme ani na svém mobilním telefonu či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce nevyužívám. Odpovědělo **20 (10 %) žáků ZŠ** a **žáků SŠ 2 (1 %)**.

Odpověď na VO2:

Žáci základních škol využívají častěji internet ve výpočetní technice a v předmětech, kde je práce na PC nezbytná. Zatímco žáci středních škol využívají internet i v jiných předmětech.

VO3: Mají žáci základních a středních škol stejné názory vztahující se k důvodu založení osobního profilu na sociálních sítích?

1. Profil na sociální síti mají moji spolužáci (vrstevníci), nechtěl jsem se odlišovat. Odpovědělo **žáků ZŠ26 (13 %)** a **žáků SŠ14 (7 %)**.
2. Zajímalo mě, jaké příspěvky kamarádi zveřejňují, chtěl jsem s nimi sdílet jejich příběhy. Odpovědělo **žáků ZŠ 87 (43 %)** a **žáků SŠ113 (55 %)**.
3. Důvodem k založení profilu na sociální síti byla potřeba mé sebezprezentace. Odpovědělo **žáků ZŠ10 (5 %)** a **žáků SŠ 12 (6 %)**
4. Ke komunikaci s přáteli. Odpovědělo **žáků ZŠ 21 (10 %)** a **žáků SŠ 38 (18 %)**.
5. Nevím. Odpovědělo **žáků ZŠ48 (24 %)** a **žáků SŠ29 (14 %)**.
6. Nejsem uživatelem žádné sociální sítě. Odpovědělo **žáků ZŠ10 (5 %)** a **žáků SŠ 0 (0 %)**.
7. Jiné (uveďte). Tato možnost nebyla žádným žákem využita.

Odpověď na VO3:

Žáci základních i středních škol shodně potvrzují, že svůj osobní profil na sociálních sítích nejčastěji zakládají z důvodu sledování života svých kamarádů.

VO4: Stráví žáci základních a středních škol rozdílný počet denních hodin využíváním služeb internetu?

1. Až 1 hodina. Odpovědělo **žáků ZŠ78 (39 %)** a **žáků SŠ10 (5 %)**.
2. Až 2 hodiny. Odpovědělo **žáků ZŠ47 (23 %)** a **žáků SŠ 37 (18 %)**.
3. Až 3 hodiny. Odpovědělo **žáků ZŠ 33 (16 %)** a **žáků SŠ39 (18 %)**.
4. Až 4 hodiny. Odpovědělo **žáků ZŠ18 (9 %)** a **žáků SŠ40 (19 %)**.
5. Až 5 hodin. Odpovědělo **žáků ZŠ10 (5 %)** a **žáků SŠ29 (14 %)**.
6. Až 6 hodin. Odpovědělo **žáků ZŠ4 (2 %)** a **žáků SŠ 22 (11 %)**.
7. 6 a více. Odpovědělo **žáků ZŠ12 (6 %)** a **žáků SŠ29 (14 %)**.

Odpověď na VO4:

Žáci základních škol stráví na internetu nanejvýš hodinu. Oproti tomu žáci středních škol stráví na internetu nanejvýš čtyři hodiny.

VO5: Stráví žáci základních a středních škol rozdílný počet hodin využíváním služeb sociálních sítí?

1. Až 1 hodina. Odpovědělo **žáků ZŠ 64 (33 %)** a **žáků SŠ16 (8 %)**.
2. Až 2 hodiny. Odpovědělo **žáků ZŠ 49 (26 %)** a **žáků SŠ45 (22 %)**.
3. Až 3 hodiny. Odpovědělo **žáků ZŠ 13 (7 %)** a **žáků SŠ50 (24 %)**.
4. Až 4 hodiny. Odpovědělo **žáků ZŠ 29 (15 %)** a **žáků SŠ 36 (17 %)**.
5. Až 5 hodin. Odpovědělo **žáků ZŠ 14 (7 %)** a **žáků SŠ 24 (12 %)**.
6. Až 6 hodin. Odpovědělo **žáků ZŠ 12 (6 %)** a **žáků SŠ13 (6 %)**.
7. 6 a více. Odpovědělo **žáků ZŠ11 (6 %)** a **žáků SŠ 22 (11 %)**.

Odpověď na VO5:

Žáci základních škol stráví na sociálních sítích nanejvýš jednu hodinu denně. Zatímco žáci středních škol stráví připojeni na sociálních sítích nanejvýš tři hodiny za den.

VO6: Mají žáci základních a středních škol stejné názory v upřednostňování způsobu komunikace v rámci prostředí?

1. Reálné prostředí. Odpovědělo **žáků ZŠ180 (89 %)** a **žáků SŠ198 (96 %)**.
2. Internetové prostředí. Odpovědělo **žáků ZŠ 22 (11 %)** a **žáků SŠ 8 (4 %)**.

Odpověď na VO6:

Žáci základních i středních škol shodně upřednostňují komunikaci v reálném prostředí.

VO7: Mají žáci základních a středních škol stejné názory v upřednostňování způsobu navazování mezilidských vztahů v rámci prostředí?

1. Upřednostňují způsob prostřednictvím internetového prostředí. Odpovědělo **žáků ZŠ 22 (11 %)** a **žáků SŠ 11 (5 %)**.
2. Upřednostňují způsob prostřednictvím reálného prostředí. **Odpovědělo žáků ZŠ 115 (57 %) a žáků SŠ 95 (46 %)**.
3. Upřednostňují způsob prostřednictvím svých přátel v reálném prostředí. **Odpovědělo žáků ZŠ 65 (32 %) a žáků SŠ 100 (49 %)**.
4. Jiný způsob. Tato možnost nebyla žádným žákem využita.

Odpověď na VO7:

Žáci základních i středních škol upřednostňují navazování mezilidských vztahů v reálném prostředí.

VO8: Mají žáci základních a středních škol rozdílné pocity při pohybu v prostředí internetu a sociálních sítí?

1. Cítím se být spokojený. Odpovědělo **žáků ZŠ 30 (15 %)** a **žáků SŠ 10 (5 %)**.
2. Cítím se být sám sebou. Odpovědělo **žáků ZŠ 58 (29 %)** a **žáků SŠ 35 (17 %)**.
3. Cítím se být anonymní. Odpovědělo **žáků ZŠ 20 (10 %)** a **žáků SŠ 13 (6 %)**.
4. Cítím se být nešťastný. Odpovědělo **žáků ZŠ 1 (0 %)** a **žáků SŠ 14 (7 %)**.
5. Nepřemýšlím nad tím, jaké pocity mě doprovázejí při pohybu na internetu. Odpovědělo **žáků ZŠ 93 (46 %)** a **žáků SŠ 134 (65 %)**.

Odpověď na VO8:

Žáci základních a středních škol nejčastěji shodně zmiňují, že nepřemýšlí nad tím, jaké pocity je doprovázejí, když se pohybují na internetu a sociálních sítích.

VO9: Mají žáci základních a středních škol rozdílné názory na bezpečný pohyb v prostředí internetu a sociálních sítí?

1. Určitě ano. Odpovědělo **žáků ZŠ 16 (8 %)** a **žáků SŠ 4 (2 %)**.
2. Ano. Odpovědělo **žáků ZŠ 85 (42 %)** a **žáků SŠ 97 (47 %)**.
3. Ne. Odpovědělo **žáků ZŠ 85 (42 %)** a **žáků SŠ 89 (43 %)**.
4. Určitě ne. Odpovědělo **žáků ZŠ 16 (8 %)** a **žáků SŠ 16 (8%)**.

Odpověď na VO9:

Žáci základních škol se častěji cítí na internetu a sociálních sítích bezpečně než žáci středních škol. Nicméně názory obou skupin zkoumaných osob jsou značně vyvážené.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo představit problematiku spojenou s užíváním moderních technologií mezi žáky základních a středních škol. Zaměřovala jsem se na oblast komunikace a vytváření mezilidských vztahů dětí a mládeže v prostředí internetu a sociálních sítí.

Teoretická část představovala celou řadu poznatků získaných z odborné literatury o vybraných moderních technologiích. Svoji pozornost jsem věnovala internetu a sociálním sítím a s nimi spojenými pozitivami a negativami. Představila jsem významnou roli rodiny a školy v kontextu užívání technologických zařízení. S tímto tématem souvisí úroveň mediální gramotnosti rodičů a jejich přístupu k mediální výchově jejich potomků. S tématem práce, je také úzce spjaté prostředí školy. Proto jsem se zaměřila na elektronické učení a interaktivní tabule, které jsou doménou škol a stávají se velmi častým nástrojem k vyučování. Následně jsem se věnovala komunikaci, jejímu vývoji a proměnám v reálném prostředí. Dále jsem vymezila komunikaci dětí a mladistvých v prostředí internetu a sociálních sítí s ohledem na její pozitivní a negativní. Bez komunikace by nebylo možné udržovat zdravé a stabilní mezilidské vztahy, proto i jimi jsem se v práci zabývala. Na internetu a sociálních sítích se můžeme setkat s nejrůznějšími hrozbami a riziky. To je důvod, proč jsem se v práci zaměřila na bezpečnost pohybu v tomto prostředí. Pozornost byla orientována na rodiče a činitele pedagogického procesu, kteří mohou zajistit bezpečný pohyb dětem a mladistvým při využívání moderních technologií včetně jejich možností.

Výzkumná část diplomové práce představila dotazníkové šetření, které bylo realizováno od 12. listopadu 2018 do 21. prosince 2018. Výzkum probíhal u žáků základních a středních škol. Následně jsem stanovila devět výzkumných otázek a hypotéz, jež na základě chí-kvadrátového testu ověřuji.

Výsledky výzkumu přinesly poznatky týkající se moderních technologií a jejich postavení v životě žáků. Především mohou být tyto informace vhodným přínosem pro pedagogické i nepedagogické pracovníky, rodiče, žáky, ale také širokou veřejnost.

Výsledky dotazníkového šetření přinesly očekávané informace o využívání těchto zařízení u žáků základních a středních škol. Především jsem se zamyslela nad využíváním služeb internetu a sociálních sítí z hlediska počtu hodin mezi žáky, kdy tento počet je poměrně vysoký. Obě skupiny zkoumaných osob se většinou necítí bezpečně za obrazovkami svých moderních technologií, což je velmi závažné zjištění,

kterému by se pozornost rozhodně v budoucnosti věnovat měla. Znepokojující může být také zjištění, kdy zkoumané osoby nebyly schopné analyzovat své pocity, které je na internetu a sociálních sítích doprovázejí. Komunikace a navazování nových mezilidských vztahů v reálném prostředí se stalo preferovaným u žáků základních i středních škol.

Cením si možnosti hlouběji se zabývat touto problematikou, která se stává stále více ústředním tématem v celé společnosti. Neboť lze sledovat rozšíření internetu a sociálních sítí, s tím i souvisí rozšíření nových technických zařízení. Dochází také k jejich zdokonalování, stoupá jejich popularita. Z tohoto důvodu se jejím otázkám věnuje odborná i laická společnost.

SEZNAM LITERATURY

Citace:

1. BEDNÁŘ, Vojtěch. *Marketing na sociálních sítích: prosadte se na Facebooku a Twitteru*. Brno: Computer Press, 2011, 197 s. ISBN 978-80-251-3320-0.
2. BERGER, Peter L. a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, 214 s. ISBN 80-85959-46-1.
3. BERKI, Jan. Jak podpořit výuku e-technologemi. V Liberci: Technická univerzita, 2014, 272 s. ISBN 978-80-7494-134-4.
4. BURTON, Graeme a Jan JIRÁK. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001, 391 s. ISBN 80-85947-67-6.
5. CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení: úvod do informační vědy*. 2. přeprac. vyd. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2005, 233 s. ISBN 80-246-1037-X.
6. DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace: 6. vydání*. Praha: Grada, 2008, 502 s. Expert. ISBN 978-80-247-2018-0.
7. DOBROVOLNÁ, Alena. *Ústní interakce a rozvoj komunikační kompetence při výuce angličtiny s interaktivní tabulí*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 178 s.
8. ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013, 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.
9. EGEROVÁ, Dana. *E-learning jako možný nástroj vzdělávání a rozvoje pracovníků*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012, 141 s. ISBN 978-80-261-0139-0.
10. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016, 254 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5326-3.
11. JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008, 285 s. Psyché. ISBN 978-80-247-2284-9.
12. KONEČNÝ, Štěpán. *Fenomén lhaní v prostředí internetu*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 121 s. ISBN 978-80-210-5488-2.

13. KOŽÍŠEK, Martin a Václav PÍSECKÝ. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016, 175 s. ISBN 978-80-247-5595-3.
14. KRAUS, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. V Praze: Karolinum, 2008, 172 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-1578-3.
15. KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012, 178 s. ISBN 978-80-904920-2-8.
16. LAZAR, Jan. *À propos des pratiques scripturales dans l'espace virtuel: entre Facebook et Twitter*. 1ère édition. Ostrava: University of Ostrava, 2017, 257 s. ISBN 978-80-7464-811-3.
17. LORENTZ, Pascaline, David ŠMAHEL, Monika METYKOVÁ a Michelle F. WRIGHT. *Living in the digital age: self-presentation, networking, playing and participating in politics*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, 218 s. ISBN 978-80-210-7810-9.
18. MANOVICH, Lev. *Jazyk nových médií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, 378 s. Studia nových médií. ISBN 978-80-246-2961-2.
19. MAREŠ, Milan. *Slova, která se hodí, aneb, Jak si povídat o matematice, kybernetice a informatice*. Praha: Academia, 2006, 348 s. ISBN 80-200-1445-4.
20. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2., aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada, 2015, 190 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5309-6.
21. MEYERS, Michael a Scott JERNIGAN. *Osobní počítač: názorný průvodce hardwarem, systémem a sítěmi*. Brno: CP Books, 2005, 815 s. ISBN 80-251-0834-1.
22. MLČOCH, Miloš. *Komunikační výchova v praxi: metodický průvodce*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 299 s. ISBN 978-80-244-3284-7.
23. MÜLLEROVÁ, Stanislava. *Komunikace ve škole: vybrané kapitoly*. Liberec: Technická univerzita, 2002, 73 s. ISBN 80-7083-618-0.
24. MUSIL, Josef. *Sociální a mediální komunikace. 1. Vydání*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-7452-002-0.
25. PALOVSKÝ, Radomír. *Informační a komunikační síť*. Praha: Oeconomica, 2010, 131 s. ISBN 978-80-245-1729-2.
26. PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010, 181 s. ISBN 978-80-245-1742-1. Principal. 391 s. ISBN: 80-85947-67-6.

27. POSPÍŠILOVÁ, Marie. *Facebooková (ne)závislost: identita, interakce a uživatelská kariéra na Facebooku*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016, 136 s. ISBN 978-80-246-3306-0.
28. ROUBAL, Pavel. *Počítač pro úplné začátečníky*. Brno: Computer Press, 2008, 222 s. ISBN 978-80-251-2026-2.
29. Sak, P. (2000). *Proměny české mládeže*. 1. vyd. Praha: Petrklíč. 291 s. ISBN: 80
30. SAK, P., Saková, K. (2004) *Mládež na křižovatce*. Praha: Svoboda servis.
31. SAK, Petr a Jiří MAREŠ. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál, 2007, 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.
32. SIEGEL, Daniel J. *Rozbouřený mozek: dospívání, teenageři a jejich výchova*. Přeložil Eva KLIMENTOVÁ. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2016, 257 s. ISBN 978-80-7553-040-0.
33. SPITZER, Manfred. *Digitální demence: Jak připravujeme sami sebe a naše děti o rozum*. 1. Vydání. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7294-872-7.
34. SPITZER, Manfred. *Kybernemoc!: jak nám digitalizovaný život ničí zdraví*. Přeložil Iva ZÜNDORF. Brno: Host - vydavatelství, 2016, 388 s. ISBN 978-80-7491-792-9.
35. SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 177 s. ISBN 978-80-244-3911-2.
36. SZOTKOWSKI, René. *Od běžné školní tabule k tabuli interaktivní: z pohledu učitele základní a střední školy*. Brno: Paido, 2013, 127 s. ISBN 978-80-7315-247-5.
37. ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Ve spolupráci s Masarykovou univerzitou vydala Grada, 2014, 183 s. Psyché. ISBN 978-80-210-7527-6.
38. ŠMAHAJ, Jan. *Kyberšikana jako společenský problém = Cyberbullying as a social problem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 232 s. Monografie. ISBN 978-80-244-4227-3.
39. ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003, 158 s. Psychologická setkávání. ISBN 80-7254-360-1.
40. TAPLIN, Jonathan T. *Move fast and break things: how Facebook, Google and Amazon have cornered culture and what it means for all of us*. New York: Macmillan, 2017, ix, 307 s. ISBN 978-1-5098-4772-3.

41. TRÉDEZ, Emmanuel. *Sociální sítě: a to funguje jak? : všechno, co vás zajímá, když jste online*. Přeložil Zuzana KLIMŠOVÁ. Praha: Svojtka & Co. nakladatelství, 2018, 47 s. Malé a velké otázky. ISBN 978-80-256-2416-6.
42. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum, 2010, 467 s. ISBN 978-80-246-1832-6.
43. VERNER, Pavel a Mária BEZCHLEBOVÁ. *Mediální výchova: průřezové téma*. Úvaly: Albra, 2007, 106 s. ISBN 978-80-7361-042-5.
44. VRÁTIL, Zdeněk. *Postavte si PC*. 14., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2005, 224 s. Průvodce. ISBN 80-247-1160-5.
45. VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie lidské komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 264 s. ISBN 80-717-8291-2.
46. WALKER, Ian. *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada, 2013, 218 s. Z pohledu psychologie. ISBN 978-80-247-3920-5.
47. WEDLICOVÁ, Iva a Vladislava HEŘMANOVÁ. *Kapitoly z vývojové psychologie*. V Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2008, 143 s. Skriptá. ISBN 978-80-7414-044-0.
48. ZOUNEK, Jiří a Klára ŠEĎOVÁ. *Učitelé a technologie: mezi tradičním a moderním pojetím*. Brno: Paido, 2009, 172 s. ISBN 978-80-7315-187-4.
49. ZOUNEK, Jiří a Petr SUDICKÝ. *E-learning: učení (se) s online technologiemi : kniha s online podporou*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 226 s. ISBN 978-80-7357-903-6.
50. ZOUNEK, Jiří. *E-learning - jedna z podob učení v moderní společnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 161 s. Spisy Masarykovy univerzity v Brně. Filozofická fakulta. ISBN 978-80-210-5123-2.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník pro žáky ZŠ

Otázky

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

2. Vlastníte moderní technologie (mobilní telefon, počítač, tablet apod.)?

- a) Ano
- b) Ne

3. Které z uvedených technických zařízení užíváte nejčastěji?

- a) Počítač (notebook)
- b) Mobilní telefon
- c) Tablet
- d) Jiné (uved'te) _____

4. Máte možnost připojit se k internetu z prostředí domova, alespoň přes jedno z výše zmíněných moderních technologií?

- a) Ano
- b) Ne

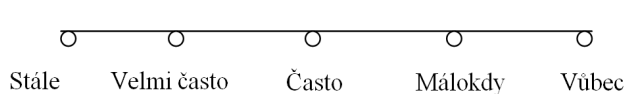
5. Používáte ve vyučovacích hodinách internet?

- a) Ano, pouze v předmětu výpočetní techniky, či v předmětu, kde je práce na PC nezbytná.
- b) Ano, využíváme služby internetu i v jiných předmětech, než je výpočetní technika.
- c) Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme.
- d) Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme, ale na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce využívám.
- e) Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme ani na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce nevyužívám

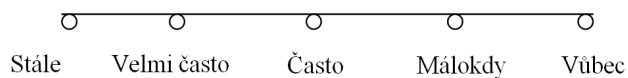
6. Na škále označte, jak často využíváte internet k níže uvedeným účelům? Pro každý účel na škále označte příslušný stupeň.

a) Pro účel školní a vzdělávací

b) Pro účel zábavy

7. Jste uživateli sociálních sítí?

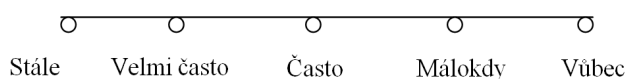
- a) Ano
- b) Ne

8. Jaký je Váš důvod k založení osobního profilu na sociální síti? (Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

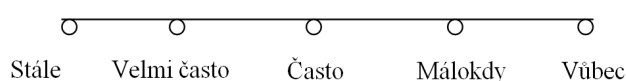
- a) Profil na sociální síti mají moji spolužáci (vrstevníci), nechtěl jsem se odlišovat.
- b) Zajímalo mě, jaké příspěvky kamarádi zveřejňují, chtěl jsem s nimi sdílet jejich příběhy.
- c) Důvodem k založení profilu na sociální síti byla potřeba mé sebezprezentace.
- d) Ke komunikaci s přáteli.
- e) Nevím.
- f) Nejsem uživatel žádné sociální sítě.
- g) Jiné (uved'te) _____

9. Užíváte sociální sítě k těmto účelům? Na škálách označte příslušný stupeň. (Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

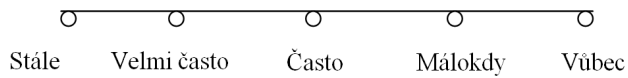
a) Komunikuji, tak se svými kamarády.

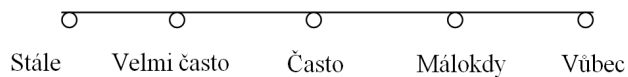
b) Sleduji život druhých lidí.

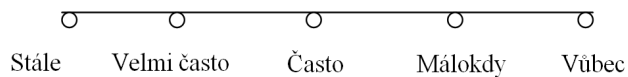
c) Baví mě zveřejňovat svoje příspěvky a prezentovat svůj život.

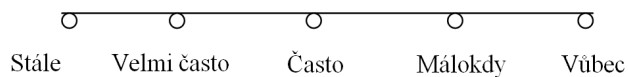
d) Využívám je ke vzdělávacím a školním účelům.

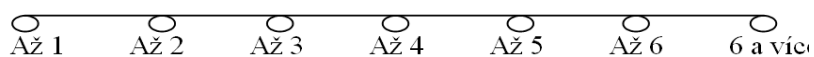
e) Využívám je k informovanosti, motivaci a inspiraci.

f) Sleduje přes ně veřejné dění (události, akce, aj.)

10. Kolik hodin denně (pondělí-pátek) strávíte na internetu? Na škále označte přibližný počet hodin denního trávení času na internetu.

11. Kolik hodin denně (pondělí-pátek) strávíte připojeni na sociální síti? Na škále označte přibližný počet hodin denního trávení času na sociální síti. (Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

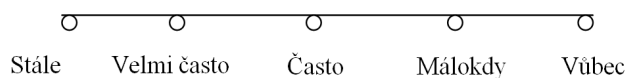
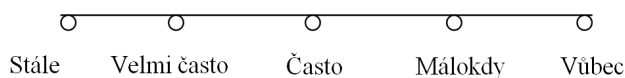
12. Jak si s přáteli raději povídáte?

- a) V reálném prostředí (konverzace mezi lidmi „tváří v tvář“)
- b) V internetovém prostředí (využíváním komunikačních kanálů, které mi virtuální svět nabízí)

13. Na škále označte, pro každé uvedené prostředí zvlášť, jak Vy osobně si povídáte s přáteli v reálném a internetovém prostředí z hlediska časového rozpětí?

a) Reálné prostředí

b) Internetové prostředí

14. Navazujete nová přátelství prostřednictvím sociální sítě? (Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

- a) Ano
- b) Ne

15. Jakým způsobem nejčastěji navazujete nová přátelství?

- a) Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím internetu a sociálních sítí.
- b) Upřednostňuji navazování nových přátelství v reálném prostředí, kdy se sama/sám ze své vůle seznamuji s novými lidmi.
- c) Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím svých přátel, kteří mě s danou osobou v reálném prostředí seznámí.
- d) Jiný způsob (uved'te) _____

16. Jaké máte pocity, když jste na internetu a sociální síti?

6. Cítím se být spokojený.
7. Cítím se být sám sebou.
8. Cítím se být anonymní.
9. Cítím se být nešťastný.
10. Nepřemýšlím nad tím, jaké pocity mě doprovázejí při pohybu na internetu a sociální síti.

17. Setkali jste se někdy na internetu či sociální síti s vulgarismy, zesměšňováním, ponižováním apod. vůči Vám?

- a) Ano
- b) Ne

18. Cítíte se na internetu či sociální síti bezpečně?

—————

Určitě ano   Ano   Ne   Určitě ne

Příloha č. 2 – Dotazník pro žáky SŠ

Otázky

1. **Jaké je Vaše pohlaví?**

- c) Žena
- d) Muž

2. **Vlastníte moderní technologie (mobilní telefon, počítač, tablet apod.)?**

- c) Ano
- d) Ne

3. **Které z uvedených technických zařízení užíváte nejčastěji?**

- e) Počítač (notebook)
- f) Mobilní telefon
- g) Tablet
- h) Jiné (uved'te) _____

4. **Máte možnost připojit se k internetu z prostředí domova, alespoň přes jedno z výše zmíněných moderních technologií?**

- c) Ano
- d) Ne

5. **Používáte ve vyučovacích hodinách internet?**

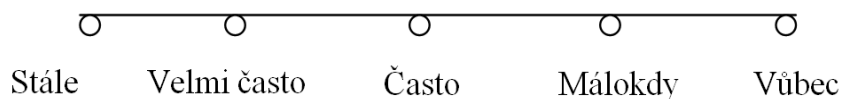
- f) Ano, pouze v předmětu výpočetní techniky, či v předmětu, kde je práce na PC nezbytná.
- g) Ano, využíváme služby internetu i v jiných předmětech, než je výpočetní technika.
- h) Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme.
- i) Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme, ale na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce využívám.
- j) Ne, služby internetu ve výuce nevyužíváme ani na svém mobilním telefonu, či na jiném technickém zařízení služby internetu při výuce nevyužívám.

6. **Vyhovuje Vám výuka za pomoci interaktivní tabule?**

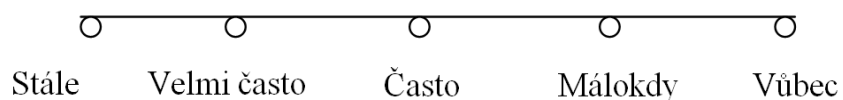
- a) Ano
- b) Ne
- c) Je mi to jedno

7. **Jak často využíváte internet k níže uvedeným účelům?**

a) Pro účel školní a vzdělávací

b) Pro účel zábavy

8. **Jste uživateli sociálních sítí?**

- c) Ano
- d) Ne

9. **Jaký je Váš důvod k založení osobního profilu na sociální síti?**

- a) Profil na sociální síti mají moji spolužáci (vrstevníci), nechtěl jsem se odlišovat.
- b) Zajímalo mě, jaké příspěvky kamarádi zveřejňují, chtěl jsem s nimi sdílet jejich příběhy.
- c) Důvodem k založení profilu na sociální síti byla potřeba mé sebe prezentace.
- d) Ke komunikaci s přáteli.
- e) Nevím.
- f) Nejsem uživatelem žádné sociální sítě.
- g) Jiné (uveďte) _____

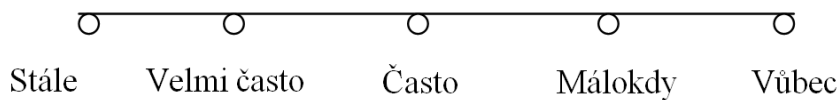
10. **Na které z uvedených sociálních sítí máte vytvořený osobní profil? Označte všechny ty, na nichž máte svůj osobní profil vytvořený.**

- a) Facebook

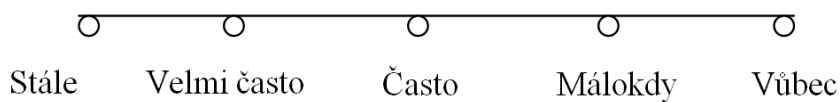
- b) Instagram
- c) Twitter
- d) Snapchat
- e) WhatsApp
- f) Nejsem uživatelem žádné sociální sítě.
- g) Jiné (uved'te) _____

11. Užíváte sociální sítě k těmto účelům? Na škálách označte pro každý účel zvlášť. (Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

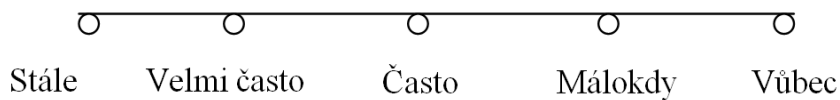
a) **Komunikuji, tak se svými kamarády.**

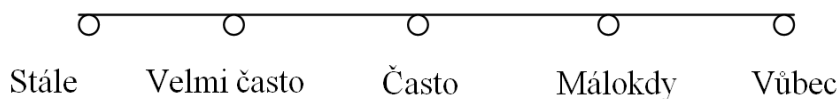
b) **Sleduji život druhých lidí.**

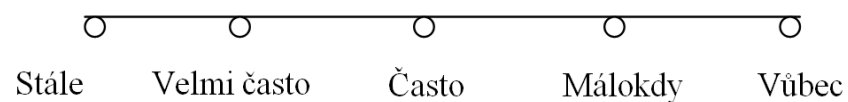
c) **Baví mě zveřejňovat svoje příspěvky a prezentovat svůj život.**

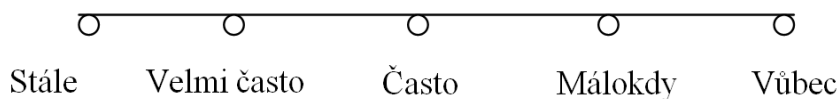
d) **Využívám je ke vzdělávacím a školním účelům.**

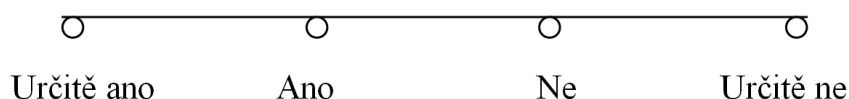
e) **Využívám je k informovanosti, motivaci a inspiraci.**

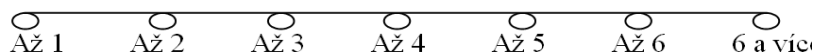
f) Sleduje přes ně veřejné dění (události, akce, aj.)

g) Dokážete si představit, že byste si svůj profil na sociální síti zrušili? Na škále označte. (Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

12. Kolik denního času (pondělí-pátek) strávíte na internetu? Na škále označte přibližný počet hodin denního trávení času.

13. Kolik denního času (pondělí-pátek) strávíte připojeni na sociální síti? Na škále označte přibližný počet hodin denního trávení času na sociální síti. (Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

14. V čem vidíte pozitiva, která internet nabízí? Uveďte konkrétní příklady.

---

15. V čem vidíte negativa, která jsou s internetem spojena? Uveďte konkrétní příklady.

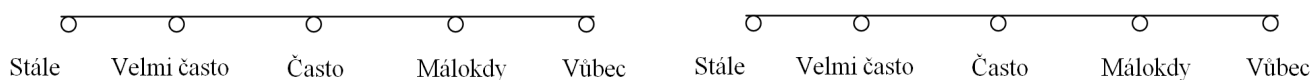
16. Jak si přáteli raději povídáte?

- a) V reálném prostředí (konverzace mezi lidmi „tváří v tvář“)
- c) V internetovém prostředí (využíváním komunikačních kanálů, které mi virtuální svět nabízí)

17. Na škále označte, pro každé uvedené prostředí zvlášť, jak Vy osobně si povídáte s přáteli v reálném a internetovém prostředí z hlediska časového rozpětí?

a) Reálné prostředí

b) Internetové prostředí

18. Navazujete nová přátelství prostřednictvím sociální sítě?(Pokud nejste uživatelem sociální sítě, otázku nevyplňujte).

- a) Ano
- b) Ne

19. Jakým způsobem nejčastěji navazujete nová přátelství?

- a) Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím internetu a sociálních sítí.
- b) Upřednostňuji navazování nových přátelství v reálném prostředí, kdy se sama/sám ze své vůle seznamuji s novými lidmi.
- c) Upřednostňuji navazování nových přátelství prostřednictvím svých přátel, kteří mě s danou osobou v reálném prostředí seznámí.
- d) Jiný způsob (uveďte) _____

20. Co byste nejraději dělali ve svém volném čase?

- a) Trávení volného času společně se svými přáteli (venku, na hřišti apod.).
- b) Upřednostňuji aktivity s rodinou (výlety, dovolené atd.).
- c) Četba knih.
- d) Sportovními aktivitami (posilovna, tělocvična aj.).
- e) Kulturní zážitky (kino, divadlo, koncerty atd.).

- f) Hraní PC her.
- g) Surfování po internetové síti.
- h) Sledování profilů na sociální síti.
- i) Chatování s přáteli na sociální síti.
- j) Jiné (uved'te)._____

21. Jaké máte pocity, když jste na internetu a sociální síti?

- a) Cítím se být spokojený.
- b) Cítím se být sám sebou.
- c) Cítím se být anonymní.
- d) Cítím se být nešťastný.
- e) Nepřemýšlím nad tím, jaké pocity mě doprovázejí při pohybu na internetu a sociální síti.

22. Setkali jste se někdy na internetu či sociální síti s vulgarismy, zesměšňováním, ponižováním apod.?

- a) Ano
- b) Ne

23. Kdo proti Vám uplatňoval projevy agresivního chování?

- a) Nikdo se vůči mé osobě agresivně nechoval.
- b) Agresivní chování jsem zažil na internetu od svých spolužáků.
- c) Agresivní chování jsem zažil na internetu od svých kamarádů, kteří mě zradili.
- d) Agresivní chování jsem zažil na internetu od rodinných příslušníků.
- e) Od jiné osoby (cizí člověk)

24. Jaké údaje považujete na tolik osobní, že představa jejich zveřejnění by Vám ublížila? Zakroužkujte maximálně čtyři údaje.

- a) Adresa
- b) Aktuální poloha
- c) Telefonní číslo
- d) Osobní míry (váha, výška, aj.)
- e) Fotografie, videa
- f) Náboženské vyznání

g) Sexuální orientace

h) Politické názory

i) Jiné (uved'te)._____

25. Cítíte se na internetu či sociální síti bezpečně?

Určitě ano   Ano   Ne   Určitě ne